

ASBESTPROTOCOL

Gemeente Oudewater en Gemeente Woerden

Vastgesteld op 3 december 2013
(Oudewater)

Voorwoord

Dit protocol is tot stand gekomen op initiatief van de gemeente Oudewater en in samenwerking met de gemeente Woerden. Voor het opstellen is dankbaar gebruik gemaakt van het protocol van de gemeente Utrecht.

Overzicht van afdelingen (teams) genoemd in dit protocol:

Gemeente Oudewater:

Ruimtelijke ontwikkeling, Economische zaken en Volkshuisvesting (REV, *vergunningverlening /toezicht /handhaving*)
Beheer Openbare Ruimte (BOR, *openbaar gebied en eigendomszaken*)
Voorlichting

Gemeente Woerden:

Afdelingen zijn sinds 1 september 2013 opgeheven, de taken en werkzaamheden zijn verdeeld over teams. De belangrijkste teams voor asbestzaken zijn:

- Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH)
 - R&B (R&B)
 - Vastgoed (Vastgoed)
 - Ruimtelijk beleid en Projecten (R&P)
 - Ruimtelijke plannen (Rp)
 - Communicatie en Personeel (C&P)
- Het organisatiediagram van de gemeenten is opgenomen in de bijlagen.

Inhoudsopgave

1 INLEIDING	7
2 DOELSTELLINGEN	9
3 WETTELIJKE BASIS EN VERANTWOORDELIJKHEDEN	10
3.1 WETTELIJKE BASIS	10
3.2 VERANTWOORDELIJKHEDEN	13
4 INVENTARISATIE(PLICHT)	14
4.1 ACHTERGROND	14
4.2 GEMEENTELIJKE GEBOUWEN/SCHOLEN	14
4.3 WONINGBOUWVERENIGINGEN	15
5 HOEDANIGHEDEN VAN DE GEMEENTE IN RELATIE TOT ASBEST	16
5.1 ASBEST IN BOUWWERKEN EN GEBOUWEN	16
5.2 ASBEST IN OBJECTEN	17
5.3 ASBEST IN OF OP DE (WATER)BODEM	17
5.4 ASBEST IN DE OPENBARE RUIMTE	19
5.5 ASBEST ALS AFDEKMATERIAAL OP DE WEG OF OP EEN ERF	19
5.6 ASBEST BIJ INCIDENTEN EN CALAMITEITEN	20
5.7 ASBEST ALS AFVALSTOF	22
6 COMMUNICATIE	23
6.1 ALGEMEEN	23
6.2 DOELSTELLINGEN	23
6.3 STRATEGIE	23
6.4 MIDDELEN	23
6.5 ORGANISATIE VAN DE COMMUNICATIE	23
7 AANSTURINGSSCHEMA	25
8 ONDERHOUD EN BEHEER PROCESSCHEMA'S	26
9 VERIFICATIE EN EVALUATIE	27
BIJLAGEN	28
BIJLAGE 1: PROCESSCHEMA'S	30
LEGENDA GEBRUIKTE SYMBOLEN IN PROCESSCHEMA'S	32
P 010 ASBEST IN DE OPENBARE RUIMTE	34
P 020 ASBESTBELEID GEMEENTELIJKE GEBOUWEN	43
P 030 ASBEST IN (WATER)BODEM, EIGENDOM GEMEENTE	51
P 040 ASBEST IN (WATER)BODEM, EIGENDOM DERDEN	59
P 050 SLOOPMELDING ASBEST	65
P 070 ASBEST BIJ INCIDENTEN EN CALAMITEITEN	71
P 090 BEHEER VAN ASBESTPROCEDURES	81
P 100 VERIFICATIE EN EVALUATIE ASBESTPROTOCOL	85
BIJLAGE 2: BELANGRIJKE TELEFOONNUMMERS	91
BIJLAGE 3: ORGANOGRAMMEN	93
BIJLAGE 4: IN WELKE SITUATIES VORMT ASBEST EEN GEVAAR VOOR OMWONENDEN EN/OF BEWONERS?	99
BIJLAGE 5: CHECKLIST COMMUNICATIE	101
BIJLAGE 6: PROTOCOL ASBESTBRANDEN VEILIGHEIDSREGIO UTRECHT	103

1 Inleiding

Asbest en asbesthoudende producten zijn in het verleden veelvuldig toegepast in bouwwerken. Tevens is door sloop en gebruik van slooppuin asbesthoudend materiaal in de bodem terechtgekomen. De huidige wet- en regelgeving verbieden het in bezit hebben (opslag), verhandelen (transporteren) en het toepassen van asbesthoudende materialen, reguleren het verwijderen van asbest uit bouwwerken en stellen eisen aan het verrichten van werkzaamheden aan asbesthoudende materialen. De gemeente speelt een belangrijke rol bij het toezicht op de uitvoering van de geldende wetten en regels.

Er bestaan verschillende omstandigheden waarbij de asbestproblematiek aan de orde is. Deze variëren van bijvoorbeeld de aanwezigheid van asbesthoudend materiaal in bouwwerken tot asbestverwijdering bij sloop, asbest als afvalstof in de openbare ruimte en asbest in puinlagen in de bodem. Ook kan de aanwezigheid van asbesthoudend materiaal bij een incident of calamiteit een rol spelen.

Dit asbestprotocol betreft niet alleen de te ondernemen acties bij incidenten of calamiteiten, maar geldt ook voor de reguliere werkzaamheden op basis van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en het Bouwbesluit 2012.

De doelstellingen van dit protocol zijn beschreven in hoofdstuk 2. De wettelijke basis en de verschillende bevoegdheden liggen vast in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 staat de komende verplichting voor asbest inventarisaties beschreven. In hoofdstuk 5 wordt afhankelijk van de vindplaats of toepassing van asbest benoemd wie het bevoegd gezag is en welke procedure van toepassing is.

Dit asbestprotocol maakt onderscheid tussen incidenten en calamiteiten. Hierbij gelden de onderstaande omschrijvingen.

- Incidenten: onverwachte gebeurtenissen die geen (noemenswaardige) schade en/of letsel veroorzaken, maar door de aanwezigheid van asbest, een onverwijld aanpak van de gemeente vragen.
- Calamiteiten: onverwachte gebeurtenissen die schade en/of letsel veroorzaken en waarbij coördinatie noodzakelijk is van activiteiten van verschillende gemeentelijke en regionale diensten.

Voor de implementatie en toepassing van een adequaat niveau van de gemeentelijke asbesttaken zijn in dit protocol een aantal processchema's opgesteld, die binnen de gemeentelijke organisatie worden toegepast. Het protocol beschrijft in hoofdlijnen de procesgang, terwijl de daarbij behorende processchema's de daadwerkelijke gang van zaken op afdelings- of werkniveau omschrijven.

De volgende processchema's worden onderscheiden en zijn opgenomen in de bijlagen:

P010	Asbest in de openbare ruimte
P020	Asbestbeleid gemeentelijke gebouwen
P030	Asbest in grond – eigendom gemeente
P040	Asbest in grond – eigendom derden
P050	Sloopmelding asbest
P070	Asbest bij incidenten en calamiteiten
P090	Beheer van asbestprocedures
P100	Verificatie en evaluatie asbestprotocol

Daarnaast is, ter bevordering van de samenwerking bij branden waarbij asbest vrijkomt, het Protocol Asbestbranden Veiligheidsregio Utrecht (VRU) ontwikkeld (2008, zie de bijlagen).

Asbest staat algemeen bekend als een gevaarlijk materiaal. De aanwezigheid of een vermoeden daarvan leidt dan ook snel tot onrustgevoelens, met alle gevolgen van dien. Het is daarom belangrijk dat de gemeente en andere partijen in dergelijke situaties goed communiceren met alle betrokkenen. Hoofdstuk 6 gaat dieper in op de gemeentelijke communicatie.

Incidenten en calamiteiten treden altijd onverwacht op en ieder geval op zich is uniek. Ondanks een goed voorbereide gemeentelijke aanpak en goed georganiseerd gemeentelijk toezicht, zijn dit soort zaken onvoorspelbaar. De begeleiding daarvan valt, in dergelijke specifieke situaties, niet waterdicht voor te bereiden. De beste methode is dan ook de aanpak, waar nodig, te laten afhangen van de situatie en ervoor te zorgen deze zo snel mogelijk onder controle te krijgen. Eén en ander volgens het protocol. Hierbij speelt een tijdige en doortastende communicatie een sleutelrol. Dit protocol biedt daarom niet alleen theoretische achtergrondinformatie, maar geeft daarin ook praktische handreikingen.

Bij de reguliere werkzaamheden op grond van de Wabo en het Bouwbesluit 2012 is de situatie in de regel meer voorspelbaar, hierbij moeten bijvoorbeeld door onderzoek (inventarisatie of bodemonderzoek) vooraf conclusies worden getrokken en wordt vervolgens gewerkt volgens wettelijk voorgeschreven (veiligheids) procedures.

Tot slot wordt opgemerkt dat het asbestprotocol is voorgelegd aan de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en aan de provincie Utrecht. Van de ILT is een nuttige aanvulling over asbestwegen ontvangen en verwerkt in het protocol. De provincie Utrecht, die sinds ruim een jaar verantwoordelijk is voor interbestuurlijk toezicht op gemeenten, heeft geen inhoudelijke reactie willen geven.

2 Doelstellingen

De doelstellingen van het asbestprotocol en de bijbehorende asbestprocedures zijn drieledig:

1. Duidelijkheid creëren binnen de gemeentelijke organisatie over de handelwijze, taakverdeling, bevoegdheden en verantwoordelijkheden bij asbestgerelateerde gevallen;
2. Een voortvarende, eenduidige en consequente afhandeling van asbestgerelateerde gevallen;
3. Voldoen aan de wettelijke eisen die voortkomen uit asbest wet- en regelgeving.

Met behulp van de asbestprocedures wordt getracht alle voorkomende gevallen waarbij de asbestproblematiek in zijn geheel een rol speelt, op een adequate manier onder controle te brengen en te houden. Hierbij bekleedt de gemeente de volgende posities:

- loket/toetsers/vergunningverlener;
- toezichthouder en handhaver;
- werkgever;
- eigenaar/verhuurder/huurder/gebruiker.

In hoofdstuk 5 worden deze posities per situatie nader beschreven.

3 Wettelijke basis en verantwoordelijkheden

3.1 Wettelijke basis

Een aantal wetten en besluiten vormt de basis van de asbestprocedures. De belangrijkste wet- en regelgeving is opgenomen in onderstaande tabel.

Wet- en regelgeving	Uitgangspunten en relatie tot de wet / het besluit
Asbestverwijderingsbesluit (2005)	Het besluit beoogt de verspreiding van asbest in het milieu te beperken en blootstelling te voorkomen. Het bevat voorschriften voor het verwijderen en afvoeren van asbest uit objecten en bouwwerken (gebaseerd op de Woningwet) en stelt regels voor het werken aan/met asbesthoudend materiaal (gebaseerd op de Arbowet). De voorschriften uit het besluit zijn opgenomen in de Bouwverordening (bodemonderzoek) en het Bouwbesluit (slopen).
Productenbesluit Asbest (2004)	Het Productenbesluit Asbest is een samenvatting van bestaande (oude) regelingen, wetten en besluiten die elk afzonderlijk komen te vervallen. Belangrijkste vernieuwing is het uitvaardigen van een algemeen asbestverbod, waar dus nu ook particulieren onder vallen. Dit verbod betreft zowel het in bezit hebben (opslag), verhandelen (transport) als toepassing (verwerking).
Risicobeleid Arbobesluit	Het verrichten van werkzaamheden aan/met asbesthoudend materiaal is onderverdeeld in drie risicocategorieën. Werkzaamheden in de lichtste categorie (risicoklasse 1) mogen door een niet-gecertificeerd bedrijf worden uitgevoerd. De VNG stelt zich op het standpunt dat het risicobeleid buiten de competentie van de gemeente valt, omdat die zijn gezag ontleent aan de Woningwet en niet aan de Arbowet.
Wet Bodembescherming (1986, WBb)	De wet omschrijft de procesgang bij het bepalen van de ernst en spoedeisendheid van een geval van bodemverontreiniging alsmede de vergunning- en instemmingprocedure. Besluitvorming hieromtrent vindt plaats door het bevoegd gezag, ook ten aanzien van de rechten en plichten van de eigenaren van verontreinigde grond.
Bouwverordening (laatste versie 14e serie Wijzigingen MBV)	In de verordening waren de wettelijke voorschriften uit het Asbestverwijderingsbesluit opgenomen. Met het Bouwbesluit 2012 is hoofdstuk 8 "Slopen" van de Bouwverordening vervallen. In de Bouwverordening is nog wel een onderzoeksplicht voor het doen van bodemonderzoek bij het verlenen van een omgevingsvergunning opgenomen. De bouwverordening verwijst voor het 'bevoegd gezag' bij de definitiebepalingen naar de Woningwet. De Woningwet verwijst vervolgens weer door naar de Wabo. De Wabo definieert 'bevoegd gezag' als: het bestuursorgaan, dat is bevoegd om een omgevingsvergunning te verlenen. Artikel 2.4 van de Wabo vult het begrip 'bevoegd gezag' vervolgens nader in. Hoofregel is dat burgemeester en wethouders bevoegd gezag zijn. Indien het echter gaat om een provinciaal belang dan is gedeputeerde staten (de provincie) bevoegd gezag en bij een nationaal belang kan het zelfs Onze Minister zijn. Burgemeester en wethouders is dus in beginsel het bevoegde orgaan waar het gevraagde bodemonderzoek moet worden ingediend.

<p>Wet Milieubeheer (1979, Wm)</p>	<p>De wet (en onderliggende besluiten) beogen de milieubelasting (in het algemeen) te reduceren door regels te stellen aan bedrijfsmatige inrichtingen.</p> <p>De Wet Milieubeheer moet worden gelezen in samenhang met het Activiteitenbesluit milieubeheer. De Wet Milieubeheer bepaalt onder artikel 1:1 dat onder bevoegd gezag moet worden verstaan: bestuursorgaan dat bevoegd is tot het geven van een beschikking of het nemen van een ander besluit. Het Activiteitenbesluit sluit daar in artikel 1.2 van het besluit bij aan, maar noemt ook nog een aantal andere mogelijkheden wat betreft het bevoegd gezag, één en ander afhankelijk van de activiteit, de wordt verricht. Kortom; er is niet eenduidig aan te geven, welk orgaan als bevoegd gezag in het kader van de Wet Milieubeheer en het Activiteitenbesluit wordt beschouwd. Eén en ander is afhankelijk van het soort inrichting en om welke activiteit het gaat.</p>
<p>Besluit Bodemkwaliteit (2007, BBk)</p>	<p>Het Bouwstoffenbesluit is volledig vervangen door het Besluit Bodemkwaliteit. In het Besluit bodemkwaliteit zijn regels met betrekking tot kwaliteitsborging, bouwstoffen, grond, en baggerspecie vastgelegd.</p> <p>Dit besluit valt onder de Wet Milieubeheer. In beginsel is burgemeester en wethouders 'bevoegd gezag' (artikel 2 lid 1 en artikel 3 lid 1). Voor een aantal gevallen kan een ander bestuursorgaan bevoegd gezag zijn. Deze uitzonderingen worden genoemd in de resterende leden van artikel 2 en 3 van het besluit. Het gaat dan met name om situaties, waarbij binnen inrichtingen bouwstoffen worden toegepast waarbij een ander bestuursorgaan op grond van de Wet Milieubeheer bevoegd gezag is of als sprake is van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam (de beheerder).</p>
<p>Besluit Asbestwegen (2000)</p>	<p>Dit besluit behelst een verbod op het in eigendom hebben van een weg waarin aan het oppervlak asbest aanwezig is. Ingevolge dit besluit dient zo'n weg te worden gesaneerd en/of afgedekt met een adequate verharding. Onze Minster is bevoegd gezag.</p>
<p>Bouwbesluit (2012)</p>	<p>Dit besluit is een herziening van het Bouwbesluit 2003. In dit besluit heeft een aanzienlijke samenvoeging met onder meer delen van de Bouwverordening plaatsgevonden. Diverse zaken rond meldingen en omgevingsvergunningen zijn nu opgenomen in het Bouwbesluit 2012, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bouwen: Bouwbesluit paragraaf 1.6; - slopen: Bouwbesluit paragraaf 1.7. <p>De voor gemeenten belangrijkste wijzigingen en kernpunten van het Bouwbesluit 2012 zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vergunningplicht voor slopen is vervallen, deze is opgegaan in een melding. Zodoende is sloop <i>of</i> meldingsplichtig <i>of</i> meldingvrij. 2. Er is een meldingsprocedure voor het verwijderen van asbesthoudend materiaal uit bouwwerken. 3. Bij een melding voor het slopen van asbest dient de

	<p>aanvrager een asbestinventarisatierapport van een gecertificeerd inventarisatiebureau te overhandigen (indien het Asbestverwijderingsbesluit dit voorschrijft).</p> <p>4. De melding moet ten minste vier weken voor de aanvang van de werkzaamheden schriftelijk worden gemeld bij de gemeente. In bepaalde gevallen kan worden volstaan met een melding ten minste vijf dagen voor de aanvang van de werkzaamheden (dus na respectievelijk vier weken of na vijf dagen kan er worden gesloopt). De termijn van vijf dagen is voor reparatie- en mutatie werkzaamheden aan woningen of voor werkzaamheden door particulieren. De gemeente stuurt de melder een bewijs van ontvangst/acceptatie.</p> <p>5. De werkzaamheden mogen uitsluitend door een gecertificeerd asbestverwijderingsbedrijf worden uitgevoerd. Valt het materiaal in risicoklasse 1, dan mogen de werkzaamheden ook worden uitgevoerd door een bedrijf met gekwalificeerd personeel. Particulieren mogen in een aantal voorgeschreven gevallen onder expliciete voorwaarden zelf een beperkte oppervlakte (35 m²) aan asbesthoudend (plaat)materiaal verwijderen.</p> <p>6. Wie het werk gaat uitvoeren is in ieder geval verplicht: minimaal twee dagen voor aanvang van het werk, en uiterlijk de eerste dag na beëindiging van het werk, de gemeente van respectievelijk de start en het einde op de hoogte te stellen.</p> <p>7. Voor activiteiten aan monumenten en binnen beschermd stadsgezicht, wordt verwezen naar de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. In de regel gaat het om de activiteit "wijzigen van een monument" en de activiteit "bouwen/slopen". Met ingang van 1 januari 2012 is geen vergunning meer nodig voor onderhoud aan rijksmonumenten en voor wijzigingen, die geen monumentale waarde hebben. De voorschriften omtrent asbestverwijdering zijn in beide gevallen (meldingsplichtig of meldingsvrij) onverkort van toepassing.</p> <p>8. Onder de definitiebepaling 'bevoegd gezag' wordt aangesloten bij de Wabo.</p>
Wabo (2010)	<p>De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) behelst regels inzake een vergunningenstelsel met betrekking tot activiteiten die van invloed zijn op de fysieke leefomgeving en de handhaving hiervan. De wet beoogt het aantal benodigde vergunningen voor een bepaald (bouw/sloop) project te reduceren. Daartoe zijn inmiddels een aantal wetten geheel of gedeeltelijk in deze wet ondergebracht. De Wabo definieert 'bevoegd gezag' als: het bestuursorgaan dat bevoegd is om een omgevingsvergunning te verlenen. Artikel 2.4 van de Wabo vult het begrip 'bevoegd gezag' vervolgens nader in. Hoofregel is,</p>

	dat burgemeester en wethouders bevoegd gezag zijn. Indien het echter gaat om een provinciaal belang dan is gedeputeerde staten (de provincie) bevoegd gezag en bij een nationaal belang kan het zelfs Onze Minister zijn. Burgemeester en wethouders is dus echter in beginsel het bevoegde orgaan waar een sloopmelding moet worden ingediend.
--	---

3.2 Verantwoordelijkheden

Het rijksbeleid is er op gericht op een zorgvuldige wijze asbest uit de samenleving te verwijderen. De regelgeving geeft aan welke instantie primair verantwoordelijk is voor het toezicht op die zorgvuldige verwijdering.

De **gemeente** is verantwoordelijk voor het toezicht op:

1. een juiste wijze van verwijderen van asbest uit gebouwen;
2. het laten verwijderen van binnen de gemeente gedumpt asbest;
3. het verwijderen van asbesthoudend materiaal, dat is vrijgekomen bij calamiteiten.

De **Inspectie SZW** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid), voorheen Arbeidsinspectie*), is verantwoordelijk voor het toezicht op de arbeidsomstandigheden tijdens werkzaamheden waarbij met asbest wordt gewerkt en er mogelijk asbestvezels vrij kunnen komen. De taken van de Inspectie SZW richten zich dus met name op de veiligheid van de betrokken medewerkers van organisaties.

De **Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)**, voorheen VROM-Inspectie*), is verantwoordelijk voor het toezicht op:

1. de aanwezigheid van asbestwegen;
2. de verwijdering van asbest uit objecten (treinen, schepen, industriële installaties en dergelijke);
3. het produceren, importeren, bewerken, gebruiken, hergebruiken en voorhanden hebben van asbesthoudende producten.

De provincie

Het interbestuurlijk toezicht op de gemeenten is per 1 oktober 2012 overgedragen van de ILT naar de Provincie (inwerkingtreding Wet Revitalisering generiek toezicht).

In een aantal specifieke gevallen rond asbest zorgt de provincie voor de coördinatie van maatregelen (Wet Milieubeheer).

In het geval van zorgplicht is altijd onderlinge afstemming tussen de gemeente en de provincie nodig (Wet Bodembescherming).

*) per 1 januari 2012 zijn de VROM-Inspectie (VI) en de Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW) gefuseerd en vormen samen de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). De Arbeidsinspectie (AI), de Inspectie Werk en Inkomen (IWI) en de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD) hebben vanaf die datum hun organisaties en activiteiten samengevoegd en vormen de Inspectie SZW.

4 Inventarisatie(plicht)

4.1 Achtergrond

Begin 2012 heeft staatssecretaris Atsma (Infrastructuur en Milieu) een brief aan de Tweede kamer geschreven over de voortgang van de – tot nu toe vrijwillige – inventarisatie van asbest op scholen. Schoolbesturen moeten volgens die brief binnen een jaar hun schoolgebouwen, gebouwd voor 1994, hebben geïnventariseerd of deze asbest bevatten. Anders wil staatssecretaris Atsma (Infrastructuur en Milieu) hen verplichten tot een asbestinventarisatie.

De verwachting is dat een verplichte asbestinventarisatie straks voor alle gebouwen zal gaan gelden. Om de nieuwe richtlijn handen en voeten te geven, wordt de huidige asbestinventarisatieplicht uitgebreid. Bij de huidige regelgeving zijn eigenaren en beheerders van gebouwen verantwoordelijk voor de veiligheid van de gebruiker. Zij dreigen aansprakelijk gesteld te worden als gebruikers het gevaar lopen in aanraking te komen met asbest. Als in een gebouw asbesthoudende materialen zijn verwerkt, moeten zij kunnen garanderen dat deze materialen geen risico's voor de gebruikers opleveren. Hangt er een risicovolle situatie in de lucht, dan zijn eigenaren en beheerders verplicht om een asbestinventarisatie met risicobeoordeling te laten uitvoeren. Dit onderzoek moet niet alleen de eventuele aanwezigheid van asbesthoudende materialen aan het licht brengen. Het moet ook uitsluitel geven over de risico's die kunnen optreden.

Vooruitlopend op de naderende verplichting zijn de gemeente Oudewater en Woerden gestart met het in kaart brengen van de huidige kennis over de aanwezigheid van asbesthoudende materialen in (haar) gebouwen en andere bouwwerken binnen de gemeentegrenzen.

Gezien de verwachte verplichting, en om als beheerder op de eigen gemeentelijke gebouwen zicht te hebben en ook om bij calamiteiten op het grondgebied van de gemeente(n) in te kunnen schatten wat de risico's zijn, zou een inventarisatie over het hele grondgebied wenselijk zijn. Een stad zou dan in gebieden kunnen worden ingedeeld, waarin de risicowijken en/of gebouwen met verhoogd risico zijn aangegeven (Asbest kanskaart).

4.2 Gemeentelijke gebouwen/scholen

Scholen:

De scholen - zowel openbaar als bijzonder zijn ondergebracht in stichtingen en zijn derhalve autonoom, ook voor de (vrijwillig) uit te voeren asbestinventarisatie.

Scholen Oudewater:

Goejanverwelle: gebouwd voor 1994, geen inventarisatie beschikbaar.

Immanuëlschool: niet meer in gebruik, gebouw is inmiddels afgestoten.

Klavertje 4, laatste schooljaar 2011-2012. Komt vervangende nieuwbouw.

[Mariaschool](#): gebouwd voor 1994, geen inventarisatie beschikbaar.

Schakels: niet meer in gebruik, sloopvergunning is inmiddels afgegeven;

Sint Jozef, laatste schooljaar 2011-2012. Komt vervangende nieuwbouw.

Scholen Woerden:

Recentelijk hebben enkele asbestverwijderingen uit scholen plaatsgevonden, waarvan de schoolbesturen opdrachtgever zijn en bij de gemeente de betreffende sloopmeldingen zijn ingediend. De gemeente treedt in dezen op als faciliterende- en toezichhoudende instantie.

Gebouwen:

Bij het uitvoeren van onderhoud of verbouw in beide gemeenten, wordt indien vereist een asbestinventarisatie uitgevoerd, waarbij dan het gebouw wordt onderzocht.

De gebouwen, in eigendom van de gemeente Woerden zijn ondergebracht in het VBS (Vastgoed Beheers Systeem). Daarnaast is in 2012 voor alle gebouwen een quick scan naar asbest uitgevoerd. Dit houdt in een dossier onderzoek en een visuele inspectie door het Team Gebouwen.

Overige bouwwerken:

Asbest cement leidingen

In Oudewater en Woerden zijn voor zover bekend voor het gemeentelijke riool geen asbest cement leidingen toegepast.

*Verhardingen *)*

De doorgaande - en wijkverzamelwegen zijn in beide gemeenten hoofdzakelijk geasfalteerd, de overige wegen zijn voorzien van elementen verharding (uitzondering hierop is de onverharde Oostkade in de gemeente Oudewater).

Asbesthoudende verhardingen waarbij het oppervlak van de weg bestaat uit asbesthoudend materiaal komen derhalve niet voor. De funderingslaag onder een weg kan asbesthoudend zijn. Tot 1993 werd puin niet gescheiden gebroken, waardoor er in puingranulaat van voor 1993 asbest kan voorkomen. Alleen incidenteel zou daar sprake van kunnen zijn op erven van boerderijen en van bedrijven in de buitengebieden. Dit is alleen van belang wanneer daar werkzaamheden gepland gaan worden.

*) Noot. De definitie van het Besluit asbestwegen luidt: *“weg, pad, erfverharding of gedeelte daarvan, bestemd voor rij- of ander verkeer plus de berm tot een halve meter aansluitend op de weg”*. De overtreding is het in het bezit hebben van een asbestweg. Echter er zijn omstandigheden waarin het hebben van een asbestweg niet leidt tot een overtreding van genoemd besluit. De interventiewaarde van 100 mg/kg wordt niet overschreden. Indien de weg is afgedekt (met klinker, beton of asfalt) of op andere wijze is afgeschermd (tenminste 20 cm grond, puin of zand) of indien het asbesthoudende materiaal is verwijderd is geen sprake van een overtreding. Kortom: het niet afgedekt zijn of het niet verwijderd hebben is een overtreding, maar wel het hebben van een asbestweg.

4.3 Woningbouwverenigingen

Binnen de gemeenten Oudewater en Woerden zijn twee woningbouwverenigingen actief, dat zijn:

- Woningbouwvereniging Oudewater.
- Woningcorporatie Groenwest.

Beide hebben geen totaaloverzicht van de aanwezigheid van asbesthoudende materialen in de door hen beheerde woningen en gebouwen. Bij renovaties en verbouwingen wordt sowieso een asbestinventarisatie uitgevoerd.

Woningbouwvereniging Oudewater is op de hoogte van producten waar men asbest in kan verwachten en laat voordat projecten worden uitgevoerd een asbestinventarisatie uitvoeren.

Woningcorporatie Groenwest heeft t.a.v. asbest het volgende beleid:

- Per bestaand project wordt 10% van het betreffende aantal woningen als representatieve steekproef geïnventariseerd. Indien asbesthoudend materiaal wordt aangetroffen, volgt verder onderzoek en eventueel blootstellingsonderzoek en sanering.
- Bij mutaties wordt een volledige inventarisatie uitgevoerd (type A).

5 Hoedanigheden van de gemeente in relatie tot asbest

Binnen de gemeentelijke grenzen en competenties wordt een aantal hoedanigheden onderscheiden, waarbij de aanwezigheid of toepassing van asbest aan de orde is of kan zijn.

5.1 Asbest in bouwwerken en gebouwen

Omschrijving	Sloop van of asbestverwijdering uit een bouwwerk/gebouw in eigendom van de gemeente
Hoedanigheden	<ul style="list-style-type: none"> Gemeente als eigenaar/gebruiker/verhuurder Gemeente als indienende en ontvangende instantie van de melding voor het onderdeel slopen asbest <p><i>Gemeente voert niet zelfstandig verwijdering uit en heeft daarom geen verantwoordelijkheid op basis van het Arbobesluit (wel voor medewerkers en de eventuele gebruiker/huurder)</i></p>
Wettelijke basis	Asbestverwijderingsbesluit/Bouwbesluit 2012/Wabo
Procedure	P 050 Sloopmelding asbest
Aanspreekpunt	<ul style="list-style-type: none"> Vastgoed / BOR, als indienende instantie van de melding voor het onderdeel slopen asbest VTH / REV, als ontvangende en verwerkende instantie van de melding voor het onderdeel slopen asbest VTH / REV, als controlerende instantie De gemeente (C&P/voorlichting) is verantwoordelijk voor communicatie naar bewoners in omgeving of huurders/gebruikers van het pand

Omschrijving	Sloop van of asbestverwijdering uit een bouwwerk/gebouw in eigendom derden
Hoedanigheid	Gemeente als ontvanger sloopmeldingen asbest
Wettelijke basis	Asbestverwijderingsbesluit/Bouwbesluit 2012/Wabo
Procedure	P 050 Sloopmelding asbest
Aanspreekpunt	<ul style="list-style-type: none"> VTH / REV, als ontvangende en verwerkende instantie van de melding voor het onderdeel slopen asbest VTH / REV, als controlerende instantie en adviseur Primaire verantwoordelijkheid voor communicatie ligt bij eigenaar van het pand. Als deze in gebreke blijft, neemt de gemeente de communicatie naar bewoners in omgeving of huurders/gebruikers van het pand over

Omschrijving	Risicobeoordeling gemeentelijke bouwwerken/gebouwen in relatie tot de gebruikers van deze bouwwerken/gebouwen
Hoedanigheid	Gemeente als eigenaar/werkgever/verhuurder
Wettelijke basis	Asbestverwijderingsbesluit /Bouwbesluit 2012/ Wabo /Arbobesluit
Procedure	P 020 Asbestbeleid gemeentelijke gebouwen
Aanspreekpunt	<ul style="list-style-type: none"> Vastgoed / BOR, als diener van de melding voor het onderdeel slopen asbest VTH / REV, als ontvangende en verwerkende instantie VTH / REV, als controlerende instantie De gemeente (C&P/voorlichting) is verantwoordelijk voor communicatie naar bewoners in omgeving of huurders/gebruikers van het pand

5.2 Asbest in objecten

Omschrijving	Asbest in een object, niet zijnde een bouwwerk (in eigendom derden)
Definities	Een bouwwerk betreft een constructie die aard- en nagelvast aan de grond is verbonden. Om te kunnen spreken over een 'bouwwerk', moet worden voldaan aan de volgende voorwaarden: <ul style="list-style-type: none"> • het is van enige omvang • het is een constructie • het is (in)direct met de grond verbonden • het is bedoeld om ter plaatse te functioneren Wordt aan één van de vier voorwaarden niet voldaan, dan betreft het een 'object'
Hoedanigheid	Gemeente is geen bevoegd gezag Inspectie Leefomgeving en Transport is bevoegd gezag
Wettelijke basis	Asbestverwijderingsbesluit
Procedure	Geen procedure opgesteld, vanwege het feit dat gemeente geen bevoegdheden kent en het feit dat misstanden rondom objecten niet tot zelden aan de orde zijn
Aanspreekpunt	VTH / REV, voor advies. Primaire verantwoordelijkheid voor communicatie ligt bij de eigenaar. Als deze in gebreke blijft, neemt de gemeente de communicatie naar belanghebbenden in de omgeving over

Omschrijving	Asbest in een object, niet zijnde een bouwwerk (in eigendom van de gemeente)
Definities	Een bouwwerk betreft een constructie die aard- en nagelvast aan de grond is verbonden. Om te kunnen spreken over een 'bouwwerk', moet worden voldaan aan de volgende voorwaarden: <ul style="list-style-type: none"> • het is van enige omvang • het is een constructie • het is (in)direct met de grond verbonden • het is bedoeld om ter plaatse te functioneren Wordt aan één van de vier voorwaarden niet voldaan, dan betreft het een 'object'
Hoedanigheid	Gemeente als eigenaar Gemeente is geen bevoegd gezag Inspectie Leefomgeving en Transport is bevoegd gezag
Wettelijke basis	Asbestverwijderingsbesluit
Procedure	Geen procedure opgesteld (zie voorgaande)
Aanspreekpunt	Vargoed / REV. De gemeente (C&P/Voorlichting), is verantwoordelijk voor de communicatie naar bewoners/betrokkenen in de omgeving van het object

5.3 Asbest in of op de (water)bodem

Hier zijn uiteenlopende mogelijkheden:

- *weg (of erfverharding) of strook langs weg*: Besluit Asbestwegen / bevoegd gezag Inspectie Leefomgeving en Transport, zie verder 5.5;
- *stortplaats, geluidswal of gronddepot*: *Wet Milieubeheer* / bevoegd gezag provincie of gemeente. Wie het bevoegd gezag is hangt af of het een provinciale inrichting is of niet. Vanuit art.13 WBb (zorgplicht) kunnen zowel de gemeente als de provincie gevoegd gezag zijn. In geval van zorgplicht is altijd onderlinge afstemming per geval nodig.

Indien een geluidswal wordt aangelegd onder BBk is gemeente bevoegd gezag. Een gronddepot kan een gemeentelijke of provinciale inrichting zijn (Wm);

- *ondergronds bouwwerk of leiding*: Asbestverwijderingsbesluit / bevoegd gezag gemeente;
- *Asbest bevattende afvalstroom*: Wet Milieubeheer en Wetboek van strafrecht / bevoegd gezag provincie of gemeente Afvoer van asbest van de slooplocatie ligt deels bij gemeente, afvoerbonnen kunnen door de gemeente worden opgevraagd. Toezicht op het feitelijke afvaltransport ligt bij provincie. (Als het afval zonder opbulken met andere partijen rechtstreeks vanaf de verwijderingslocatie naar de stortplaats gaat, zijn een geleidebiljet en omschrijvingsformulier aanwezig. Neemt het gecertificeerde asbestverwijderingsbedrijf het asbest mee naar de eigen opslag, dan is ook de Wet Milieubeheer van toepassing. Het gaat hierbij om de regels voor opslag).
- *Niets van bovenstaande, dan*: *Wet Bodembescherming en Besluit bodemkwaliteit* / bevoegd gezag provincie of gemeente.

Omschrijving	Asbesthoudende materialen in de (water)bodem (eigendom derden), waarbij het materiaal is vermengd met de bodem (inclusief grond of puin)
Hoedanigheid en Wettelijke basis	<i>stortplaats, geluidswal of gronddepot</i> : Wet Milieubeheer / bevoegd gezag provincie of gemeente <i>ondergronds bouwwerk of leiding</i> : Asbestverwijderingsbesluit / bevoegd gezag gemeente <i>Asbest bevattende afvalstroom</i> : Wet Milieubeheer en Wetboek van strafrecht / bevoegd gezag provincie of gemeente <i>Niets van bovenstaande, dan</i> : <i>Wet Bodembescherming en Besluit bodemkwaliteit</i> / bevoegd gezag provincie of gemeente (Wanneer de locatie als functie erf of weg heeft kan het onder het besluit asbestwegen vallen, zie 5.5).
Procedure	P 040: Asbest in grond bij civiele werken, (water)bodem in eigendom derden
Aanspreekpunt	<ul style="list-style-type: none"> • VTH / REV (ODRU), voor advies over bodemaspecten omgevingsvergunning en als doorgeefluik richting bevoegd gezag voor gevallen van bodemverontreiniging (Voor zorgplichtgevallen kan dit de gemeente zelf zijn/c.q. de omgevingsdienst en moet mogelijk handhaving plaatsvinden) • Primaire verantwoordelijkheid voor communicatie ligt bij eigenaar van de (water)bodem. Als deze in gebreke blijft, neemt de gemeente de communicatie naar bewoners in omgeving of gebruikers van de (water)bodem over
Omschrijving	Asbesthoudende materialen in de (water)bodem (eigendom gemeente), waarbij het materiaal is vermengd met de bodem (inclusief grond of puin)
Hoedanigheid en Wettelijke basis	<i>stortplaats, geluidswal of gronddepot</i> : Wet Milieubeheer / bevoegd gezag provincie of gemeente <i>ondergronds bouwwerk of leiding</i> : Asbestverwijderingsbesluit / bevoegd gezag gemeente <i>Asbest bevattende afvalstroom</i> : Wet Milieubeheer en Wetboek van strafrecht / bevoegd gezag provincie of gemeente <i>Niets van bovenstaande, dan</i> : <i>Wet Bodembescherming en Besluit bodemkwaliteit</i> / bevoegd gezag provincie of gemeente (Wanneer de locatie als functie erf of weg heeft kan het onder het besluit asbestwegen vallen, zie 5.5).
Procedure	P 030: Asbest in grond bij civiele werken, (water)bodem in eigendom gemeente

Aanspreekpunt	<ul style="list-style-type: none"> • Vastgoed / BOR, als eigenaar van de grond • VTH / REV, als adviserende instantie • C&P / Voorlichting biedt bijstand in communicatie naar bewoners in omgeving of gebruikers van de (water)bodem
---------------	--

Omschrijving	Asbesthoudende materialen aanwezig op de (water)bodem bij derden
Hoedanigheid	Risico op ontstaan nieuwe bodemverontreiniging. Op basis van zorgplicht (Wm/WBb) handhaven. Gemeente informeert bevoegd gezag.
Wettelijke basis	In voorraad hebben is verboden (productenbesluit), bevoegd gezag in dat geval is Inspectie Leefomgeving en Transport
Procedure	Geen procedure opgesteld (Vragen/verzoeken in dit kader worden regelmatig ontvangen. Een procedure zou voor de betrokken medewerkers wel handig zijn, ook als in sommige gevallen de gemeente niet kan afdwingen dat sommige asbesthoudende toepassingen moeten worden verwijderd). Voor handhaving van dit soort gevallen is geen wettelijk instrumentarium voorhanden
Aanspreekpunt	<ul style="list-style-type: none"> • VTH / REV, spreekt de eigenaar aan indien de kans op emissie bestaat • Primaire verantwoordelijkheid voor communicatie ligt bij eigenaar van de (water)bodem. Als deze in gebreke blijft, neemt de gemeente de communicatie naar bewoners in omgeving of gebruikers van de (water)bodem over

5.4 Asbest in de openbare ruimte

Omschrijving	Asbesthoudende materialen aanwezig op de openbare weg en/of infrastructuur. De materialen liggen op straat, in berm en/of in plantsoenen
Hoedanigheid	Gemeente verantwoordelijk als beheerder openbare ruimte (in geval van provinciale- of rijkswegen zijn de Provincie of de Rijksoverheid beheerder en als zodanig verantwoordelijk)
Wettelijke basis	Asbestverwijderingsbesluit
Procedure	P 010: Asbest in de openbare ruimte
Aanspreekpunt	<ul style="list-style-type: none"> • R&B / BOR voor toezicht (in samenwerking met VTH / REV) • C&P / Voorlichting biedt bijstand in communicatie naar bewoners in omgeving of gebruikers van de openbare weg en/of infrastructuur

5.5 Asbest als afdek materiaal op de weg of op een erf

Omschrijving	Asbesthoudend materiaal dat is aangebracht op een weg/erf als verhardingsmateriaal bij derden en/of gemeenten
Hoedanigheid	Gemeente als eigenaar Derden als eigenaar
Wettelijke basis	Besluit Asbestwegen of Asbestverwijderingsbesluit (erven)
Procedure	Geen procedure opgesteld. De aanwezigheid van asbest als afdeklaag wordt niet verwacht binnen de gemeentegrenzen (toezicht Inspectie Leefomgeving en Transport). De funderingslaag onder een weg kan asbesthoudend zijn (1945-1993). Incidenteel zou sprake kunnen zijn van een

	<p>asbesthoudende funderingslaag op erven van boerderijen en van bedrijven in de buitengebieden. Dit is vooral van belang wanneer daar werkzaamheden gepland gaan worden (zie ook 4.2 onder <i>Verhardingen</i>).</p> <p>Eventuele asbestwegen kunnen door een eigenaar of een 'derde' worden gemeld, met behulp van een meldingsformulier beschikbaar op de website van de ILT.</p>
Aanspreekpunt	<ul style="list-style-type: none"> • VTH / REV, indien dit soort wegen en/of verhardingen alsnog worden aangetroffen (buitengebied) • Inspectie Leefomgeving en Transport is bevoegd gezag • C&P / Voorlichting, biedt bijstand in communicatie naar bewoners in omgeving of huurders/gebruikers

5.6 Asbest bij incidenten en calamiteiten

Omschrijving	Vrijkomen asbesthoudende materialen bij een incident, een brand of een explosie
Definitie (categorie-III)	Het betreft hier de eerste bestrijding, waarbij meerdere disciplines van de gemeentelijke organisatie noodzakelijk zijn (brandweer, politie, omgevingsdienst, ambulancediensten, B&W)
Hoedanigheid	Handhaver openbare veiligheid
Wettelijke basis	Asbestverwijderingsbesluit, Wet Bodembescherming, Woningwet/ Gemeentewet (Openbare veiligheid)
Procedure	Gemeentelijk calamiteiten-/rampenplan. P 070 Asbest bij incidenten en calamiteiten
Aanspreekpunt	<ul style="list-style-type: none"> • Via de calamiteitendienst • C&P / Voorlichting, biedt bijstand in communicatie naar bewoners in omgeving of huurders/gebruikers

Omschrijving	Opruiming asbesthoudende materialen (na bestrijdingsfase) binnen de projectie van het oorspronkelijk object of bouwwerk. Asbest in puinresten / sloopsituatie
Hoedanigheid	Toezicht en eventueel als handhaver
Wettelijke basis	Asbestverwijderingsbesluit
Procedure	P 070 Asbest bij incidenten en calamiteiten
Aanspreekpunt	<ul style="list-style-type: none"> • VTH / REV, als controlerende instantie • Primaire verantwoordelijkheid voor communicatie ligt bij eigenaar van het pand. Als deze in gebreke blijft, neemt de gemeente de communicatie naar bewoners in omgeving of huurders/gebruikers van het pand over
Omschrijving	Opruiming asbesthoudende materialen (na bestrijdingsfase) buiten de projectie van het oorspronkelijk object of bouwwerk. Asbest op en in de (water)bodem
Hoedanigheid	Toezicht en eventueel als handhaver (bij waterbodem in samenwerking met HDSR)
Wettelijke basis	Asbestverwijderingsbesluit
Procedure	P 070 Asbest bij incidenten en calamiteiten
Aanspreekpunt	<ul style="list-style-type: none"> • VTH / REV, als controlerende instantie • Primaire verantwoordelijkheid voor communicatie ligt bij eigenaar van de (water)bodem. Als deze in gebreke blijft,

	neemt de gemeente de communicatie naar bewoners in omgeving of gebruikers van de (water)bodem over
--	--

5.7 Asbest als afvalstof

Omschrijving	Asbesthoudend materiaal dat als afvalstof wordt aangeboden door particulieren *)
Hoedanigheid	Gemeente, in het kader van zijn openbare functie.
Wettelijke basis	Wet Milieubeheer
Procedure	P 050 Sloopmelding asbest
Aanspreekpunt	<ul style="list-style-type: none">• Stadserf• VTH / REV, als handhavende/ adviserende instantie• C&P / Voorlichting biedt indien noodzakelijk bijstand in communicatie naar particulier

*) Alleen particulieren kunnen onder expliciete voorwaarden zelf een beperkte oppervlakte (max. 35 m²) aan asbesthoudend (plaat)materiaal verwijderen en speciaal ingepakt aanbieden op het stadserf. Indien particulieren het materiaal niet goed aanbieden (bijvoorbeeld in de huisvuilcontainer) of anderen dan particulieren asbesthoudend (plaat)materiaal aanbieden is dat een strafbaar feit. Bij spoedeisende zaken kan de Politiemilieudienst worden ingeschakeld.

6 Communicatie

6.1 Algemeen

Wanneer er asbesthoudende materialen in het spel zijn, leidt dit al snel tot onrust bij bewoners en/of direct betrokkenen. Om de onrust zoveel mogelijk weg te nemen is het belangrijk om snel informatie te geven over de situatie op dat moment en de mogelijke gezondheidsrisico's. Daarnaast is het goed om informatie te geven over de vervolgstappen: welke werkzaamheden gaat de eigenaar/ gemeente uitvoeren en wanneer en hoe worden betrokkenen van het verdere verloop op de hoogte gehouden?

6.2 Doelstellingen

- Het verstrekken van algemene publieksvoorlichting over asbest;
- Het geven van informatie bij incidenten en calamiteiten over de situatie op dat moment en mogelijke gezondheidsrisico's aan direct betrokkenen;
- Het wegnemen van (onnodige) onrust door het geven van deskundige en volledige informatie en duidelijke aanwijzingen, om gezondheidsrisico's te vermijden.
- Communiceren over de stappen die de gemeente neemt en de voortgang van de werkzaamheden.

6.3 Strategie

Onrust komt vaak voort uit onvoldoende kennis van een bepaald onderwerp of over de situatie op dat moment. In de communicatie onderscheiden we daarom twee typen informatie:

1. De algemene publieksinformatie over wat asbest is en de mogelijke gezondheidsrisico's.
2. Informatie bij incidenten en calamiteiten, waarbij de informatie is afgestemd op de desbetreffende situatie en eventuele overtreding(en).

6.4 Middelen

Afhankelijk van de situatie kunnen de volgende middelen worden ingezet:

Intern:

- Werk-/crisisoverleg
- Intranet

Extern:

- Wijkbericht;
- Voorlichtingsbijeenkomsten;
- Instellen "asbestloket", voor klachten en vragen;
- Inzetten bestaand voorlichtingsmateriaal, zoals het materiaal van Inspectie Leefomgeving en Transport en GGD Midden-Nederland;
- Informeren van pers via persbericht en/of persconferentie;
- Internet via basisinformatie op de website van GGD Midden-Nederland (<http://www.ggdmn.nl>) en bij calamiteiten actuele berichtgeving via gemeentelijke site (<http://www.oudewater.nl> / www.woerden.nl) of crisissite (<http://www.crisis.nl>).

6.5 Organisatie van de communicatie

C&P / Voorlichting van de gemeente adviseert over de communicatie en voert deze uit. Deze worden daarbij bijgestaan door inhoudelijk deskundigen van de interne afdelingen (REV, BOR, VTH, Vastgoed en R&B), brandweer en andere organisaties.

Dit heeft als voordeel dat de communicatie over asbestgerelateerde zaken centraal en uniform is georganiseerd.

Bij incidenten en calamiteiten moeten afspraken gemaakt worden over:

- Welke bestuurder is eindverantwoordelijk? De burgemeester is altijd eindverantwoordelijk in verband met openbare orde en veiligheid. Afhankelijk van de aard en omvang kan ook een wethouder eindverantwoordelijk zijn. Via de communicatieadviseur en de bestuursadviseur (gemeente secretaris) wordt met de eindverantwoordelijke bestuurder afgestemd. Ondersteuning vanuit de gemeentelijke organisatie is er door inhoudelijk deskundige medewerkers. Andere betrokken bestuurders worden geïnformeerd.
- De communicatieadviseur is verantwoordelijk voor de communicatie en is hierbij het eerste aanspreekpunt.
- Perswoordvoerder. De eindverantwoordelijke bestuurder (of diens communicatieadviseur) treedt op als woordvoerder naar de pers en wordt daarbij ondersteund door deskundigen.

7 Aansturingsschema

Op verschillende manieren kunnen signalen door de gemeente worden ontvangen die aanleiding zijn om activiteiten op het gebied van asbest te ontplooiën. Die signalen komen bijvoorbeeld binnen via:

- de frontoffice (naar aanleiding van een vraag van een particulier of bedrijf);
- de meldkamer(s), de provincie, de Politiemilieudienst, de Inspectie SZW of een derde;
- via een (buitendienst)medewerker van de gemeente.

Het is van belang dat de verschillende eerste ontvangers van de melding weten waar men voor welk geval moet zijn. Op basis van de verschillende situaties binnen de gemeentegrenzen, waarbij asbest is betrokken, is onderstaand overzicht opgesteld. Daarin staat aangegeven welke afdeling een asbestsituatie afhandelt.

Situatie en voorbeelden	Aanspreekpunt	Processchema
Asbestverwijdering uit een bouwwerk/gebouw van de gemeente	REV (BOR aanvrager melding) VTH (Vastgoed aanvrager melding)	P 050
Asbestverwijdering uit een bouwwerk/gebouw van derden	REV VTH	P 050
Asbest in gemeentelijke bouwwerken/gebouwen	REV (BOR aanvrager melding) VTH (Vastgoed aanvrager melding)	P 020
Asbest in objecten, niet zijnde een bouwwerk, in eigendom van derden	REV VTH	Geen
Asbest in objecten, niet zijnde een bouwwerk, in eigendom van gemeente	REV (BOR als eigenaar) VTH (Vastgoed als eigenaar)	Geen
Asbest in (water)bodem bij derden	REV VTH	P 040
Asbest in (water)bodem van gemeente	REV (BOR als eigenaar) VTH (Vastgoed als eigenaar)	P 030
Asbest op de bodem op terrein bij derden	REV VTH	Geen
Asbest op de openbare weg en/of infrastructuur	REV (BOR voor toezicht) VTH (R&B voor toezicht)	P 010
Asbest als afdek materiaal op een weg of een erf	REV VTH	Geen
Asbest bij incidenten, bestrijdingsfase	Calamiteitendienst	P 070
Asbest bij incidenten, opruimingsfase bouwwerk	REV VTH	P 070
Asbest bij incidenten, opruimingsfase bodem	REV VTH	P 070
Asbesthoudend materiaal dat als afvalstof wordt aangeboden door particulieren (sloopmelding, melding van een particulier ³³)	REV R&B	P 050
Overige situaties met asbest	REV VTH	Geen

8 Onderhoud en beheer processchema's

Het onderhoud en beheer van de processchema's ligt in handen van het directe aanspreekpunt binnen de gemeente. In onderstaande tabel zijn de beheerders van de opgestelde processchema's weergegeven.

Nr.	Onderwerp	Beheerder
P010	Asbest in de openbare ruimte	REV/ R&B
P020	Asbestbeleid gemeentelijke gebouwen	REV/Vastgoed
P030	Asbest in (water)bodem - eigendom gemeente	BOR (REV adviseur) R&B (VTH als adviseur)
P040	Asbest in (water)bodem - eigendom derden	REV/VTH
P050	Sloopmelding asbest	REV/VTH
P070	Asbest bij incidenten en calamiteiten	REV/VTH
P090	Beheer van asbestprocedures	REV/VTH
P100	Verificatie en evaluatie asbestprotocol	REV/VTH

De beheerder is inhoudelijk aanspreekpunt voor het processchema en verantwoordelijk voor:

- het up-to-date houden van het processchema op basis van wet- en regelgeving;
- het doorvoeren van wijzigingen en aanvullingen op de procedure;
- het verspreiden van het processchema naar de betreffende functionarissen;
- de functionele toewijzing van de taken, genoemd in de processchema's;
- de implementatie van de asbestprocedures (uitleg, voorlichting en instructie);

Voor het doorvoeren van wijzigingen in de processchema's is processchema P090 opgesteld.

In het geval van wijzigingen in dit protocol kan het nodig zijn dat de mandaatregeling van de gemeente moet worden aangepast.

9 Verificatie en evaluatie

Jaarlijks vindt een verificatie en evaluatie plaats met het doel om:

- vast te stellen of in alle gevallen volgens de opgestelde procedures wordt gewerkt en gehandeld;
- vast te stellen of de opgestelde procedures hanteerbaar en werkbaar zijn;
- vast te stellen of op basis van de gehanteerde procedures alsnog afwijkingen/voorvallen ontstaan.

Op basis van procedure P100 (“Verificatie en evaluatie”) wordt vastgesteld of:

- verbetering van de opgestelde procedures noodzakelijk is;
- wettelijke wijzigingen invloed hebben op de inhoud van de procedures;
- afwijkingen die verbeteringen in de gemeentelijke organisatie noodzakelijk maken, hebben plaatsgevonden.

De uitvoering van de verificatie en evaluatie is de verantwoordelijkheid van REV / VTH.

Deze afdelingen stellen jaarlijks vast hoe het jaar daarvoor de toepassing van de asbestprocedures heeft plaatsgevonden.

Bijlagen

Bijlage 1: Processchema's

Legenda gebruikte symbolen in processchema's

Start en einde procedure of een tussenresultaat

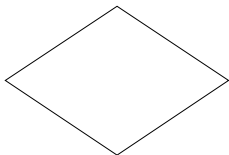
Procedurestap

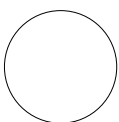
Extern of intern document

Input van de procedure, bijvoorbeeld een andere instructie

Besluitvorming of keuze

Verwijzing of verbinding met andere asbestprocedure

P 010 Asbest in de openbare ruimte

P 010 Asbest in de openbare ruimte

Toepassingsgebied

- Afhandeling aantreffen asbest in de openbare ruimte (openbare weg, plantsoenen, parkeerplaatsen enz.).
- Asbesthoudende producten (geheel of gedeeltelijk).
- Procedurele afhandeling.
- Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

Doel

Ervoor zorgen dat bij het aantreffen van asbesthoudend materiaal in de openbare ruimte dit voortvarend wordt opgeruimd.

Bij een melding ervoor zorgdragen dat over het opruimen en afsluiten adequaat wordt gecommuniceerd (intern en extern).

Referenties

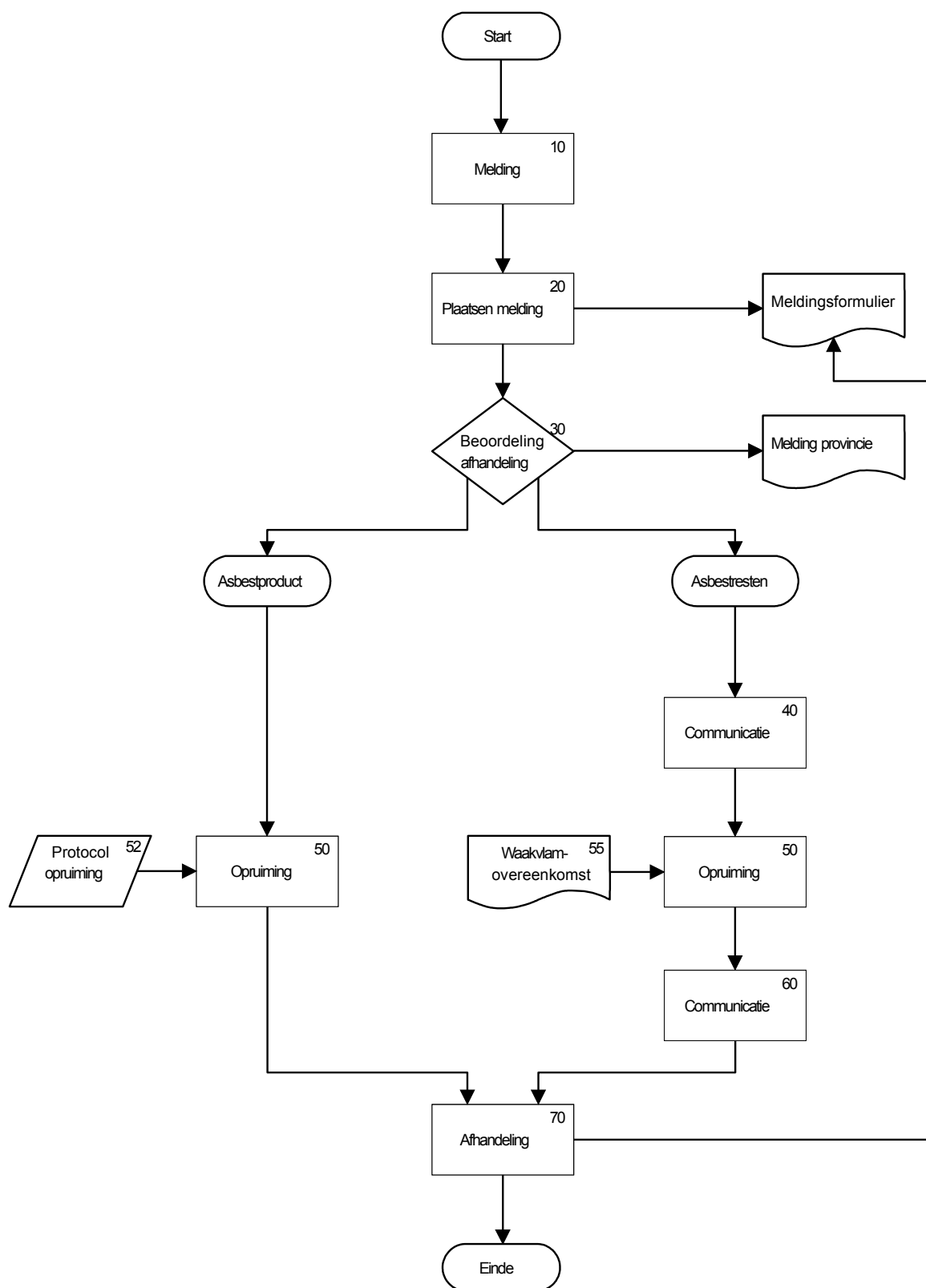
- Asbestverwijderingsbesluit.
- Wet Bodembescherming en Besluit bodemkwaliteit.
- Protocol opruiming.
- Waakvlamovereenkomst.

Definitie en voorbeelden asbest in de openbare ruimte

Deze procedure spreekt over asbest in de openbare ruimte. Het betreft hier asbesthoudende materialen die op of langs de weg of op openbaar terrein worden aangetroffen. Er wordt in de procedure onderscheid gemaakt tussen hele producten (bloembak, golfplaat, etc) en gedeelten daarvan (bijvoorbeeld gebroken plaat of bloembak).

Beperkingen

- In geval van provinciale – of rijkswegen, zijn de Provinciale – of de Rijksoverheid verantwoordelijk/bevoegd gezag.
- Het betreft hier uitsluitend asbest, aangetroffen op de bodem.
- Deze procedure handelt enkel over het aantreffen van asbesthoudende producten in de openbare ruimte, waarbij:
 - asbest langs de weg is geplaatst ten behoeve van afvalinzameling en/of;
 - asbest in de openbare ruimte is gestort of terecht is gekomen door een onbekende oorzaak en/of;
 - binnen een kort tijdsbestek actie noodzakelijk is om te voorkomen dat het materiaal zich verder verspreidt naar de omgeving.

10	Melding	<p>De melding kan plaatsvinden door elke partij.</p> <p>De melding wordt tijdens kantoortijden doorgegeven aan R&B / BOR (in samenwerking met de VTH / REV). Voor buiten kantoortijden is bij de gemeenten nog geen regeling voorhanden (bel indien nodig 112).</p> <p>In geval van provinciale- of rijkswegen, moet de melding worden doorgezet aan de betreffende instantie (zie 30).</p> <p>C&P / Voorlichting biedt bijstand in communicatie naar bewoners in omgeving of gebruikers van de openbare weg en/of infrastructuur.</p>
20	Plaatsing melding	<p>De melding wordt door de VTH / REV geplaatst op het overzicht met handhavingzaken.</p> <p>Vastgesteld moet worden wie de verdere afhandeling verzorgt.</p>
30	Beoordeling afhandeling	<p>R&B / BOR (in samenwerking met VTH / REV) beoordeelt de melding. In geval van provinciale- of rijkswegen zijn de Provincie of de Rijksoverheid beheerder en als zodanig verantwoordelijk. De melding moet dan worden doorgegeven aan het bevoegd gezag en afhankelijk van de situatie vindt afstemming plaats over de afhandeling.</p> <p>Deze procedure betreft slechts de handelingen bij asbest aangetroffen op de bodem en niet in de bodem. Voor de verdere afhandeling is het maatgevend of het hele asbesthoudende producten betreft of dat het losse (brok)stukken zijn (hechtgebonden of niet -hechtgebonden).</p> <p>Bij de beoordeling kan het noodzakelijk zijn om een eerste onderzoek te verrichten. Dit wordt uitgevoerd door een onderzoekslaboratorium met erkenning door de R.V.A., dit laboratorium verzorgt tevens de rapportage (asbestinventarisatierapport).</p> <p>Het onderzoek vindt plaats onder de verantwoordelijkheid van de genoemde afdeling. De gemeente heeft een raamovereenkomst met een erkend onderzoeksbureau voor monsternamen en analyse. De VTH / REV is verantwoordelijk voor de instandhouding en de inhoud van die overeenkomst.</p> <p>Indien verwijdering kan worden uitgevoerd op basis van risicocategorie 1 (risicobeleid Arbobesluit), dient dit te blijken uit genoemde asbestinventarisatie.</p> <p>In geval van een risicocategorie hoger dan 1 moeten de werkzaamheden worden uitgevoerd door een daarvoor gecertificeerd bedrijf.</p>

		<p>Indien het onderzoek aangeeft dat de handeling met het asbest een bodemverontreiniging heeft veroorzaakt is het noodzakelijk paragraaf 5.3 “Asbest in of op de (water)bodem” van dit protocol te raadplegen. Deze paragraaf beschrijft wie er in welke gevallen bevoegd gezag kan zijn en verwijst naar verschillende processchema’s.</p> <p>Tot slot is het belangrijk om te achterhalen van wie het asbest afkomstig is. Indien er een mogelijkheid is om dit te achterhalen zal de Politie milieudienst worden ingeschakeld voor opsporing dader en het maken van een Proces Verbaal.</p>
40	Communicatie	<p>Naar aanleiding van het onderzoek.</p> <p>De direct betrokken afdeling is verantwoordelijk voor de communicatie naar de omgeving (woonwijk en/of bedrijven), waarin de opruiming wordt aangekondigd. Deze kan bestaan uit het verstrekken van schriftelijk of mondelinge informatie.</p> <p>In geval van provinciale – of rijkswegen, dient met de betreffende instantie afhankelijk van de situatie afstemming over toezicht en afhandeling plaats te vinden.</p>
50	Opruiming	<p>Na vaststelling van mate van besmetting van de openbare weg wordt het asbest opgeruimd en wordt het terrein via een visuele inspectie vrijgegeven. Afhankelijk van de aard en omvang wordt of een lokale asbestverwijderaar ingeschakeld (52) of treedt de waakvlamovereenkomst in werking (55).</p>
52	Protocol opruiming	<p>De verwijderende partij heeft een protocol voor het ophalen van reststoffen, waaronder tevens asbestproducten. Het beheer en instandhouding van dit protocol is de verantwoordelijkheid van de verwijderende partij.</p>
55	Waakvlam-overeenkomst	<p>Indien geen lokale asbestverwijderaar kan worden ingeschakeld en spoed is vereist, moet de waakvlamovereenkomst in werking treden.</p> <p>De gemeente heeft een overeenkomst met algemene afspraken over opruiming van gevaarlijke stoffen, afspraken over meldingen, uitvoeringseisen en rapportage.</p> <p>De overeenkomst is afgesloten tussen de verwijderende partij en de R&B / BOR.</p> <p>De hiervoor genoemde afdeling (of team) is verantwoordelijk voor de instandhouding en de inhoud van de overeenkomst.</p>
60	Communicatie	<p>Na opruiming.</p> <p>De R&B / BOR (in samenwerking met de VTH / REV) is verantwoordelijk voor de communicatie naar bewoners in omgeving of gebruikers van de openbare weg en/of infrastructuur en wordt daarbij, naar behoefte, bijgestaan door de VTH / REV, de GG&GD, de brandweer en eventueel andere organisaties.</p> <p>Het tijdstip en de wijze van communiceren worden bepaald door behoefte en situatie (zie checklist communicatie).</p> <p>C&P / Voorlichting biedt bijstand in communicatie.</p>

70	Afhandeling	R&B / BOR (in samenwerking met de VTH / REV) is verantwoordelijk voor de afhandeling van de melding en de daarbij behorende registratie. Bij de afhandeling wordt de procesgang geëvalueerd en vastgelegd. Hierbij horen ook het verzamelen van rapportage(s) en de vrijgave- en stortingsbonnen.
-----------	--------------------	---

P 020 Asbestbeleid gemeentelijke gebouwen

P 020 Asbestbeleid gemeentelijke gebouwen

Toepassingsgebied

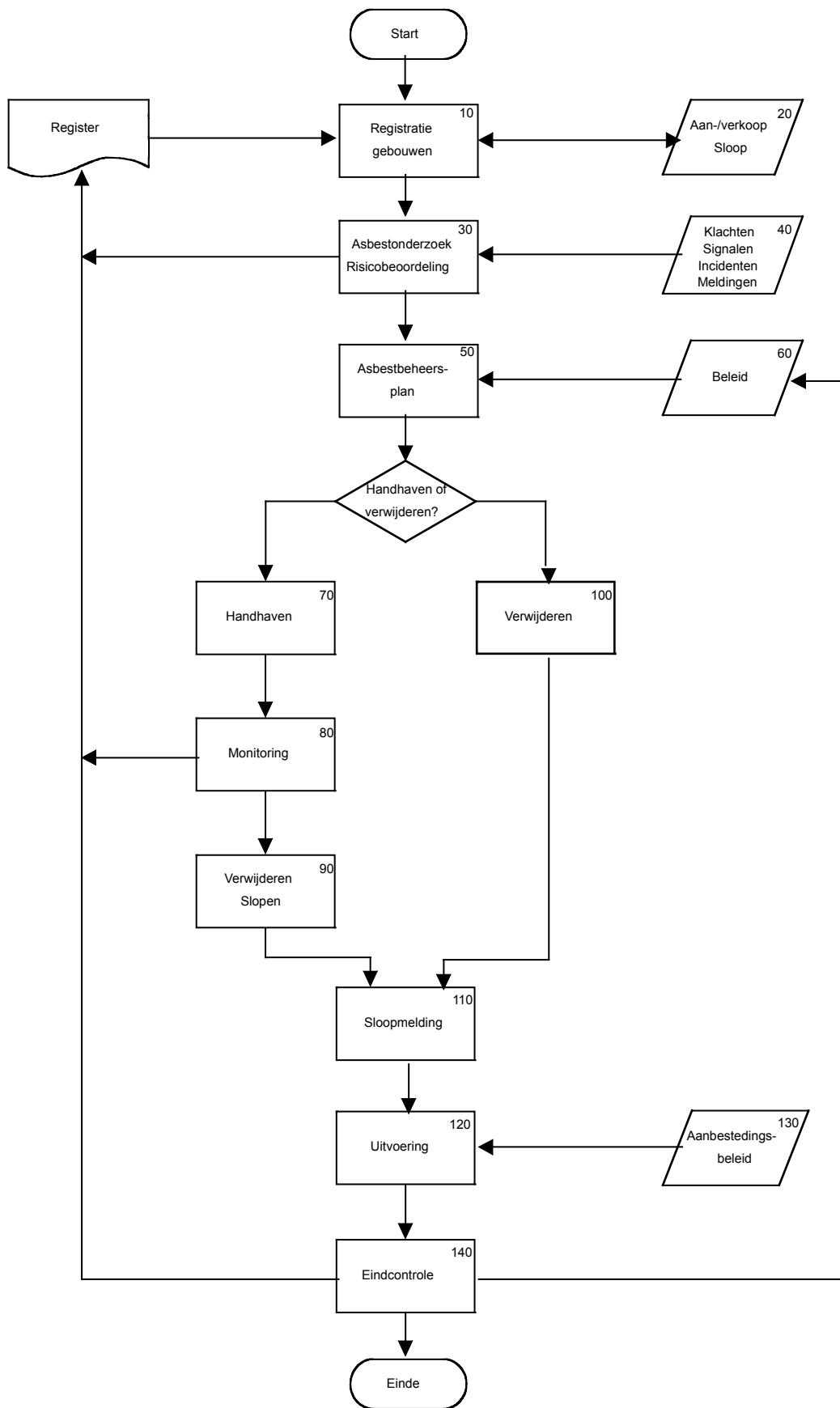
- Alle bouwwerken, objecten en bijbehorende terreinen, die vallen onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van het College van B&W.
- Procedures, checklists.
- Taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden.

Doel

- Transparant en eenduidig verloop van de uitvoering van het asbestbeleid.
- Afbakening van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.
- Adequate interne en externe communicatie over dit thema.

Referenties

- Woningwet.
- Asbestverwijderingsbesluit.
- Regeling Bouwbesluit.
- Risicobeleid Arbobesluit.
- SC 540 (certificatieschema voor het SCA-procescertificaat asbestinventarisatie).
- SC 530 (certificatieschema voor het SCA-procescertificaat asbestverwijderen).
- NEN 2939 (bepaling van de concentratie aan respirabele asbestvezels in de lucht nabij het werken met-, of in de directe omgeving van asbest of asbesthoudende producten met behulp van microscopische technieken).
- NEN 2990 (Eindcontrole na asbestverwijdering).
- NEN 2991 (Risicobeoordeling in- en rondom gebouwen of constructies waarin asbesthoudende materialen zijn verwerkt).
- NEN 5707 (Inspectie, monsterneming en analyse van asbest in bodem).
- Brochure "Asbest in bedrijven en instellingen" (www.rijksoverheid.nl).

10	Registratie gebouwen	<p>Vastgoed / REV verzorgt de registratie van alle gebouwen waarvoor het college van B&W bestuurlijke verantwoordelijkheid draagt. Deze registratie wordt gemuteerd bij aan- en/of verkoop en sloop van gebouwen. Vastgoed / REV is verantwoordelijk voor het structurele onderhoud van de gebouwen en gebouwgebonden installaties. In het gebouwregister worden de asbestbronnen geregistreerd. Gebruikers (facilitair beheer) en derden (aannemers, onderhoudspersoneel) worden geïnformeerd.</p> <p><i>Arbobesluit:</i> Bij het voeren van het arbeidsomstandighedenbeleid legt de werkgever in een inventarisatie en evaluatie schriftelijk vast welke risico's de arbeid voor de werknemers met zich meebrengt. De werkgever zorgt ervoor dat iedere werknemer kennis kan nemen van de risico-inventarisatie en –evaluatie.</p> <p>Vastgoed / REV zijn bevoegd om gebruiksbeperkende maatregelen op te leggen aan de gebruikers (facilitair beheer) en/of derden ter voorkoming van eventuele blootstelling aan asbestvezels.</p> <p><i>Document: register gemeentelijke gebouwen</i></p>
20	Aan- en verkoop en sloop	<p>Bij aankoop van panden zal vooraf zekerheid moeten worden verkregen van de verkopende partij over de aard en omvang van eventueel aanwezig asbesthoudend materiaal in het bouwwerk en/of de grond. In de regel zal hiervoor een asbestinventarisatierapport SC 540 aangereikt moeten worden aan de gemeente, aangevuld met een (verkennd of nader bodemonderzoek conform de NEN 5707).</p> <p>Bij verkoop dient Vastgoed / REV aan de koper adequate informatie te geven over de aanwezigheid van asbesthoudend materiaal in het bouwwerk en de grond. Eén en ander dient formeel contractueel te worden vastgelegd.</p>
30	Asbestonderzoek, risicobeoordeling	<p>De aanwezigheid van asbesthoudende bronnen dient te worden vastgelegd op basis van een onderzoek door een deskundige. De meest geëigende methode is een asbestinventarisatie/risicobeoordeling conform de SC 540. 'Type A' is een asbestinventarisatie op basis van licht-destructief onderzoek. 'Type-B' is een aanvullend asbestonderzoek tijdens de bouwkundige sloop indien in het 'type-A' onderzoek de vermoedelijke aanwezigheid van verborgen asbestbronnen wordt gerapporteerd.</p> <p>Output van dit onderzoek is onder meer een risicobeoordeling en een kostenindicatie voor het verwijderen van het aangetroffen asbesthoudend materiaal. Voorts wordt in het inventarisatierapport de risicocategorie aangegeven op basis waarvan de betreffende asbestbron kan worden verwijderd conform het risicobeleid asbest van SZW.</p>

40	Klachten, signalen en meldingen	Het ontvangen van bijvoorbeeld klachten, signalen en/of meldingen kan aanleiding zijn voor onderzoek door een deskundige. Vastgoed / REV beoordeeld of onderzoek nodig is. Zie verder "30".
50	Asbestbeheersplan	<p>Op basis van de resultaten van het onderzoek vervaardigt Vastgoed / REV een asbestbeheersplan op basis van bijlage D van de NEN 2991). Bij elk concreet geval zal worden beoordeeld of een beheersplan al of niet moet worden opgesteld. Een asbestbeheersplan dient tenminste de volgende elementen te bevatten met betrekking tot het aangetroffen asbesthoudend materiaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een stelsel van gebruiksbeperkende maatregelen; • een periodieke controle op de effectiviteit van de maatregelen (monitoring); • een overzicht van de te nemen maatregelen indien monitoring hiertoe aanleiding geeft; • een noodplan (calamiteitenplan) om ongelukken of ontstane schades waardoor asbest verspreid zou kunnen worden, direct te verhelpen. <p>Betrokkenen (beheerder en derden) zullen door Vastgoed / REV worden geïnformeerd over dit asbestbeheersplan (communicatieplan).</p>
60	Verwijderen of handhaven?	<p>Op basis van de onderliggende informatie wordt door Vastgoed / REV besloten of en zo ja welke aangetroffen asbestbronnen dienen te worden verwijderd of te worden gehandhaafd.</p> <p>In beide gevallen heeft Vastgoed / REV tot taak de gevolgen van deze besluitvorming te financieren dan wel adequate voorzieningen hiervoor te treffen.</p>
70	Handhaven	In geval van 'handhaven' is Vastgoed / REV er verantwoordelijk voor dat betrokkenen (facilitair beheerder, overige gebruikers, aannemers, enz.) volledig op de hoogte zijn van de gevolgen van het asbestbeheersplan. Een en ander zal periodiek worden geverifieerd.
80	Monitoring	Vastgoed / REV is verantwoordelijk voor een adequate monitoring van de te handhaven asbesthoudende bronnen. Varianten zijn periodieke visuele controles om eventuele beschadigingen in het materiaal vast te stellen, tot een periodiek meetprogramma op basis van vooraf vastgestelde meetplannen. Resultaten van de monitoring zullen worden geregistreerd in het gebouwenregister.

90	Verwijderen, slopen	<p>Indien hiertoe aanleiding is, zullen de asbestbronnen al dan niet geheel of gedeeltelijk worden verwijderd of gesloopt. Deze werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd naar aanleiding van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • incidenten of waaronder calamiteiten; • dagelijks - of klachtenonderhoud; • structureel (planmatig) onderhoud; • projectmatige aanpak (renovatie); • aan-/verkoop. <p>Een en ander dient op adequate wijze te worden gecommuniceerd met direct en indirect betrokkenen (communicatieplan).</p>
100	Verwijderen	<p>Op basis van het asbestbeheersplan kan Vastgoed / REV ervoor kiezen om het aangetroffen asbesthoudend materiaal direct te laten verwijderen. In de regel zal de aanleiding hiertoe een verhoogd emissierisico en daarmee een verhoogd blootstellingsrisico zijn. Voorafgaande aan dit besluit kan Vastgoed / REV overwegen om een nader onderzoek in te laten stellen naar de potentiële en/of actuele aard en omvang van een verondersteld verhoogd blootstellingsrisico. Eén en ander dient op adequate wijze te worden gecommuniceerd met direct en indirect betrokkenen (communicatieplan). Taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden: Vastgoed / REV.</p>
110	Slopmelding voor het onderdeel slopen	<p>Voor de verwijdering van asbesthoudende bronnen is een melding voor het slopen van asbest vereist. Hiertoe dient een slopmelding gedaan te worden bij de VTH / REV. Taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden: VTH / REV.</p>

120	Uitvoering	<p>De uitvoering van de asbestverwijderende werkzaamheden dient plaats te vinden door een hiertoe op basis van de SC 530 gecertificeerd asbestverwijderingsbedrijf. Indien uit het inventarisatierapport blijkt dat bepaalde asbestbronnen kunnen worden verwijderd op basis van risicocategorie 1 (Arbobesluit), mogen de werkzaamheden uitgevoerd worden door een niet-gecertificeerd bedrijf.</p> <p>De aanbesteding en gunning vinden plaats op basis van vooraf vastgestelde procedures.</p> <p>Aandachtspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • minimaal twee dagen voor aanvang van de werkzaamheden dient door de melder of verwijderaar een melding te worden gedaan bij VTH / REV; • de melder (houder van de sloopacceptatie) is voor zover van toepassing verplicht, uiterlijk 2 weken na voltooiing van het werk, een kopie van de in artikel 9, eerste en tweede lid, van het asbestverwijderingsbesluit bedoelde eindbeoordeling (asbestvrijverklaring) aan de VTH / REV aan te reiken. (voor zover betrekking hebbende op een binnensanering en bij een buitensanering een eindbeoordeling). • Tegelijk met de asbestvrijverklaring dienen de stortings-/transportbonnen te worden overlegd. <p>Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden: VTH / REV.</p>
130	Aanbestedings-beleid	<p>De werkzaamheden worden aanbesteed en gegund op basis van het bestaande beleid en de daarvoor vastgestelde procedures.</p>
140	Eindcontrole	<p>Na voltooiing van de asbestverwijderingswerkzaamheden dienen deze te worden gecontroleerd door een onafhankelijk, hiertoe geaccrediteerd, laboratorium op basis van de NEN 2990 (meetvoorschrift eindcontrole na asbestverwijdering).</p>
150	Communicatie	<p>Informatievoorziening / Voorlichting is verantwoordelijk voor de communicatie en wordt daarbij, naar behoefte, bijgestaan door Vastgoed / REV, de GG&GD, de brandweer en eventueel andere organisaties.</p> <p>Het tijdstip en de wijze van communiceren worden bepaald door behoefte en situatie (zie checklist communicatie).</p>

P 030 Asbest in (water)bodem, eigendom gemeente

P 030 Asbest in (water)bodem, eigendom gemeente

** In hoofdstuk 5.3 worden onder dit onderwerp verschillende mogelijkheden besproken (totaal vijf). Om te voorkomen dat de hoeveelheid schema's te groot wordt, beperkt deze procedure zich tot die situatie die in de praktijk het meest voorkomt, namelijk "asbest in de bodem" (vijfde mogelijkheid als beschreven in 5.3).*

Toepassingsgebied

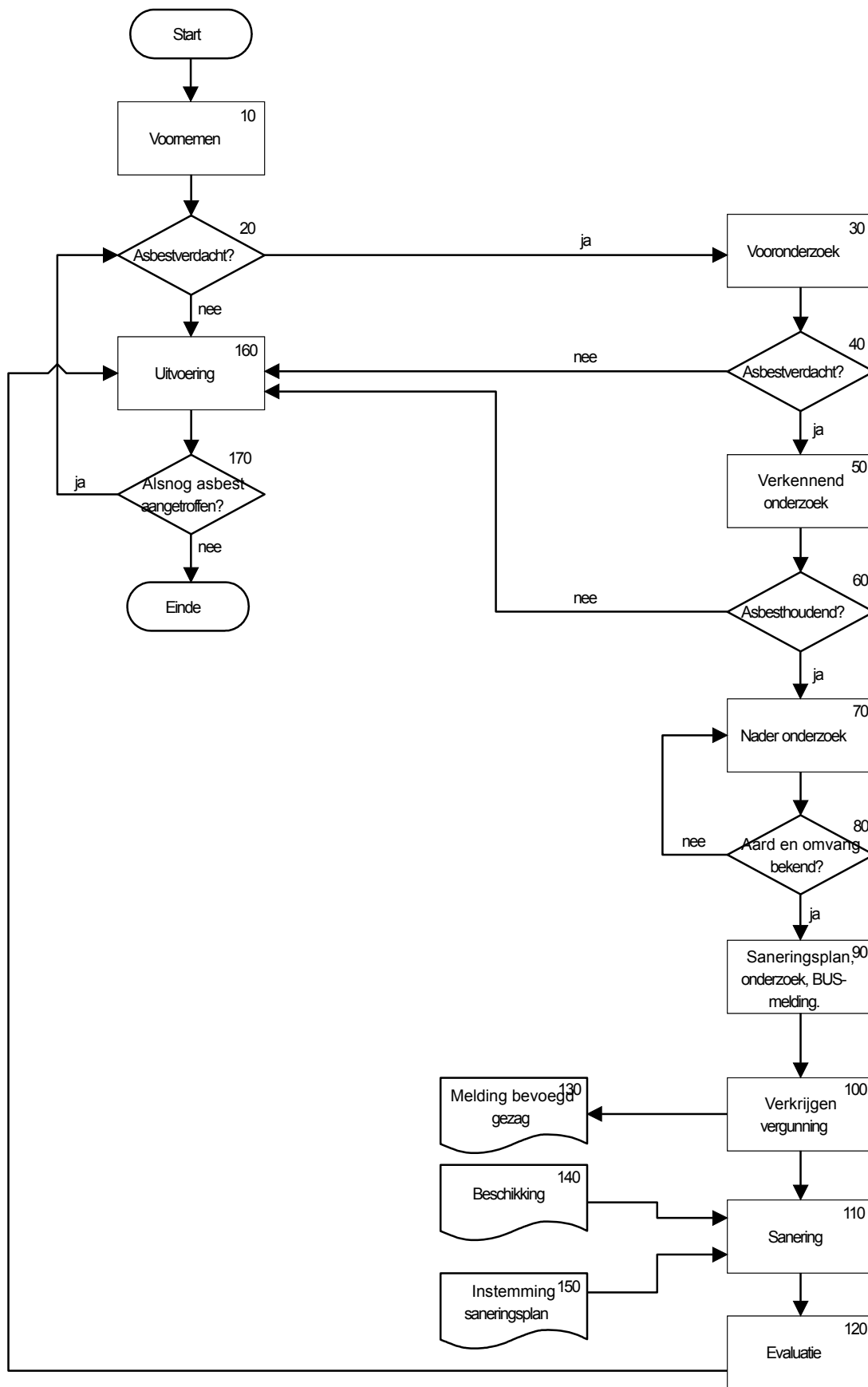
- Afhandelen van potentiële asbesthoudende gronden.
- Transacties, uitgifte van gronden, infrastructurele werken.
- Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden bij afhandeling.

Doel

- Transparant en éénvoudig verloop in de afhandeling van asbestverdachte gronden.
- Afbakening van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.
- Adequate interne en externe communicatie over dit thema.

Referenties

- Wet Bodembescherming.
- Besluit Uniforme Saneringen (BUS).
- Besluit Uitvoeringskwaliteit Bodembeheer.
- Circulaire Bodembescherming 2006.
- Provinciaal beleid Asbest in bodem.
- Arbobesluit en de daaruit opgestelde CROW-leidraad 132, voor het werken met verontreinigde grond.
- NEN 5707, Inspectie, monsterneming en analyse van asbest in bodem.
- NEN 5897, Monsterneming en analyse van asbest in bouw- en sloopafval en puingranulaat.
- NTA 5727, Monsterneming en analyse van asbest in de waterbodem en baggerspecie.
- Bouwverordening.

10	Voornemen	<p>Indien bouw- of infrastructurele werkzaamheden worden uitgevoerd en indien gronden worden overgedragen aan andere partijen, bestaat de kans dat men te maken krijgt met asbest in de bodem en/of het puin. Het voornemen tot genoemde activiteiten kan ontstaan bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> • R&P/Vastgoed/REV, voor de uitgifte van gronden; • Rp/R&B/BOR, voor beheer van openbare infrastructuur en infrastructurele ontwikkeling; • Vastgoed/REV, voor transactie/verkoop van vastgoed, inclusief bijkomende gronden. <p>Deze initiatiefnemers zijn verantwoordelijk voor de voorbereiding van deze werken. Bij dit voornemen dient de vraag gesteld te worden of de betreffende grond verdacht is op de aanwezigheid van asbesthoudende materialen.</p>
20	Asbestverdacht	<p>De verantwoordelijke afdeling of team stelt de asbestverdachtheid vast in overleg met de ODRU en eventueel met VTH / REV op basis van:</p> <p>De bekendheid met handelingen en (bedrijfs)activiteiten die mogelijk een asbestverontreiniging van de bodem veroorzaakt kunnen hebben;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een bijgeleverd bodemonderzoek conform de NEN 5740; • Reeds bestaande onderzoeken conform NEN 5707 en/of NEN 5897; • Reeds bestaande onderzoeken conform NEN 5740, waaruit blijkt dat er puinhoudende bodem aanwezig is; <p>In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat alle puinhoudende bodem asbestverdacht is, indien het puin afkomstig is uit de periode 1945-1993 en er sprake is van een sterk puinhoudende bodem.</p> <p>Indien bij de beoordeling geen informatie beschikbaar is om de asbestverdachtheid vast te stellen, zal een vooronderzoek uitgevoerd moeten worden.</p>
30	Vooronderzoek	<p>Indien de asbestverdachtheid is vastgesteld of als blijkt dat van de betreffende grond geen gegevens bekend zijn, wordt door middel van een vooronderzoek (conform NEN 5707 en/of NEN 5897) vastgesteld of de verdachtheid terecht is. Dit vooronderzoek bestaat uit een historisch onderzoek. Het uitvoeren van een vooronderzoek wordt op basis van een advies van de ODRU zelfstandig uitgevoerd door de verantwoordelijke afdeling of door een extern bodemadviesbureau.</p>

40	Asbestverdacht	<p>Het vooronderzoek bevestigt of ontzenuwt de asbestverdacht van de betreffende grond/bodem. Indien het vooronderzoek aangeeft dat er geen asbest in de bodem aanwezig zal zijn, kan verdere uitvoering van de werkzaamheden onbelemmerd plaatsvinden.</p> <p>Bij een asbestverdacht wordt een onderzoekshypothese vastgesteld conform NEN 5707 en/of NEN 5897. In dit geval dient een verkennend onderzoek plaats te vinden. De voorgestelde onderzoekshypothese wordt door Vastgoed / REV (ODRU) getoetst op juistheid.</p>
50	Verkennend onderzoek	<p>Het verkennend onderzoek heeft als doel na te gaan of de verdenking van de aanwezigheid van asbest terecht is. Opdrachtverstrekking voor het doen van het onderzoek wordt gegeven door de eigenaar van de betreffende grond (in dit geval de gemeente) op advies van Vastgoed / REV (ODRU). Het verkennend onderzoek wordt uitgevoerd door een onafhankelijk gecertificeerd adviesbureau conform NEN 5707 en/of NEN 5897. De resultaten van het onderzoek worden door de hiervoor genoemde diensten gecontroleerd op inhoudelijke juistheid. Hierbij is met name de monsternamenstrategie van belang, zoals gesteld in de betreffende normen.</p>
60	Asbesthoudend	<p>Indien uit het verkennend onderzoek blijkt dat de grond ten onrechte asbestverdacht was, kan de uitvoering van de werkzaamheden onbelemmerd voortgang vinden. Indien het verkennend onderzoek de aanwezigheid van asbest aantoonde zal door middel van een nader onderzoek de aard en omvang van de asbestverontreiniging moeten worden vastgesteld. Vastgoed / REV (ODRU) is bevoegd om te besluiten geen nader onderzoek uit te voeren. Dit besluit kan genomen worden:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Indien de aard en omvang reeds in het verkennend onderzoek bekend is geworden (vaak bij kleine hoeveelheid verontreinigde grond). In dit geval is het verkennend onderzoek tevens een nader onderzoek; 2. Indien reeds een sanering plaats gaat vinden (voor overige verontreinigende stoffen), waarbij de saneringsomvang groter is dan de potentiële asbestverontreiniging. <p>Rp/R&P/REV zal op basis van beleid in dit stadium een toetsing (ernst en spoedeisendheid) doen en zal hierover de eigenaar (in dit geval de gemeente)/ verantwoordelijke een advies uitbrengen voor vervolgstappen.</p> <p>Genoemde afdeling kan op basis van het verkennend onderzoek besluiten in dit stadium in overleg met het bevoegd gezag vervolgstappen vast te stellen (wijze van nader onderzoek, saneringswijze en meldingswijze</p>

70	Nader onderzoek	Het nader onderzoek heeft tot doel de aard en omvang vast te stellen van de verontreiniging. Dit onderzoek wordt uitgevoerd conform de NEN 5707 en/of NEN 5897 door een onafhankelijk bodemadviesbureau. Dit adviesbureau is verantwoordelijk voor de juiste uitvoering van het onderzoek. Vastgoed / REV (ODRU) is verantwoordelijk voor de beoordeling van de rapportage (de onderzoeksmethode, de monsternamestrategie, conclusies, aanbevelingen en wettelijke toetsing).
80	Aard en omvang bekend	Indien de aard en omvang bekend zijn, is de onderzoeksfase afgesloten en wordt de saneringsfase bereikt.
90	Saneringsplan/ BUS-melding	<p>Het saneringsplan of de melding wordt opgesteld indien de aard en omvang van de asbestverontreiniging bekend zijn. Indien er sprake is van een uniforme sanering volgens de "Regeling Uniforme Sanering", kan worden volstaan met een 'melding'.</p> <p>Het saneringsplan wordt opgesteld onder verantwoordelijkheid van de eigenaar van de grond (in dit geval de gemeente) en heeft als doel onderdeel te zijn van de melding naar het bevoegd gezag. In het kader van het provinciaal en/of landelijk beleid kunnen meerdere saneringsvarianten worden gekozen. Hiertoe is soms een saneringsonderzoek noodzakelijk.</p> <p>Het saneringsplan/de melding wordt ter toetsing voorgelegd aan de ODRU.</p> <p>De inhoud van het saneringsplan dient in overeenstemming te zijn met het gestelde in de leidraad bodembescherming. Voor de BUS-melding kan gebruik worden gemaakt van het formulier 'Melding sanering' zoals beschikbaar bij de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT).</p>
100	Verkrijgen beschikking	Voor sanering van asbesthoudende grond is een beschikking van het bevoegd gezag noodzakelijk. Degene in wiens opdracht het werk wordt uitgevoerd, is verantwoordelijk voor het opstellen van de melding aan het bevoegd gezag (provincie of gemeente) en het eventuele vooroverleg hiermee. (wie bevoegd gezag is, moet per geval worden bekeken, de ODRU kan hierbij van advies dienen).
110	Sanering	<p>Indien een beschikking is verkregen voor de uitvoering van de sanering, kan worden begonnen met de sanering van de asbesthoudende grond. Tijdens de sanering gelden onderstaande aandachtspunten en taakverdeling:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Melden start, afwijkingen, bereiken einddiepte en einde sanering bij VTH / REV; • Opstellen veiligheidsplan ontwerpfase door of namens eigenaar/verantwoordelijke; • Opstellen veiligheidsplan uitvoeringsfase door aannemer; • Melden werk bij de Inspectie SZW door aannemer; • Milieukundige begeleiding door bodemadviesbureau namens eigenaar (in dit geval de gemeente) /verantwoordelijke.

		<p>Voor de uitvoering van de werkzaamheden zijn veiligheids-technische maatregelen noodzakelijk. Hiervoor gelden richtlijnen, die zijn opgesteld op grond van het Arbobesluit. Een belangrijke richtlijn in deze is CROW-leidraad 132 (oktober 2002) voor het werken met verontreinigde grond.</p> <p>Deze CROW-leidraad is opgenomen in de RAW-systematiek en kan in de besteksvorming worden opgenomen.</p>
120	Evaluatie	<p>Na voltooiing van de sanering draagt degene in wiens opdracht de sanering is uitgevoerd, er zorg voor dat een evaluatieverslag over de uitgevoerde saneringswerkzaamheden wordt opgesteld. In het geval van een sanering volgens BUS dient het formulier 'Evaluatieverslag sanering' te worden ingevuld.</p> <p>Dit verslag/formulier wordt door of namens de opdrachtgever van de saneringswerkzaamheden verzonden aan het bevoegd gezag. De inhoud dient overeen te komen met de gestelde eisen in de beschikking (of PMV)</p>
130	Melding bevoegd gezag	<p>De melding aan het bevoegd gezag bestaat minimaal uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kadastrale gegevens; • de uitgevoerde bodemonderzoeken; • het saneringsplan/de BUS-melding; • het bij het saneringsplan behorende meldingsformulier.
140	Beschikking	<p>De beschikking ernst en spoedeisendheid wordt opgesteld door het bevoegd gezag. Deze wordt op basis van het bodemonderzoek opgesteld, hetgeen onderdeel is van de melding.</p>
150	Instemming saneringsplan	<p>De instemming met de sanering wordt opgesteld door het bevoegd gezag. Deze wordt op basis van het saneringsplan/de BUS-melding opgesteld.</p>
160	Uitvoering	<p>De uitvoering van de bouw- en/of infrastructurele werkzaamheden kan onbelemmerd voortgang vinden, indien geen asbestverdacht materiaal aanwezig is en/of de aanwezige asbestverontreiniging is verwijderd.</p>
170	Alsnog asbest aangetroffen	<p>Tijdens de uitvoering kan het voorkomen dat alsnog asbest wordt aangetroffen. De waarneming van asbestverdachte materialen wordt in dit geval gedaan door de betreffende aannemer en/of toezichthouder namens de gemeente. In dit geval dient het werk stopgezet te worden en zal een onderzoek ingesteld moeten worden.</p>
180	Communicatie Communicatiebureau van de Dienst Ondersteuning	<p>Voorlichting / C&P is verantwoordelijk voor de communicatie en wordt daarbij, naar behoefte, bijgestaan door VTH / REV, de GG&GD, de brandweer en eventueel andere organisaties. Het tijdstip en de wijze van communiceren worden bepaald door behoefte en situatie (zie checklist communicatie).</p>

P 040 Asbest in (water)bodem, eigendom derden

P 040 Asbest in (water)bodem, eigendom derden

** In hoofdstuk 5.3 worden onder dit onderwerp verschillende mogelijkheden besproken (totaal vijf). Om te voorkomen dat de hoeveelheid schema's te groot wordt, beperkt deze procedure zich tot die situatie die in de praktijk het meest voorkomt, namelijk "asbest in de bodem" (vijfde mogelijkheid als beschreven in 5.3).*

Toepassingsgebied

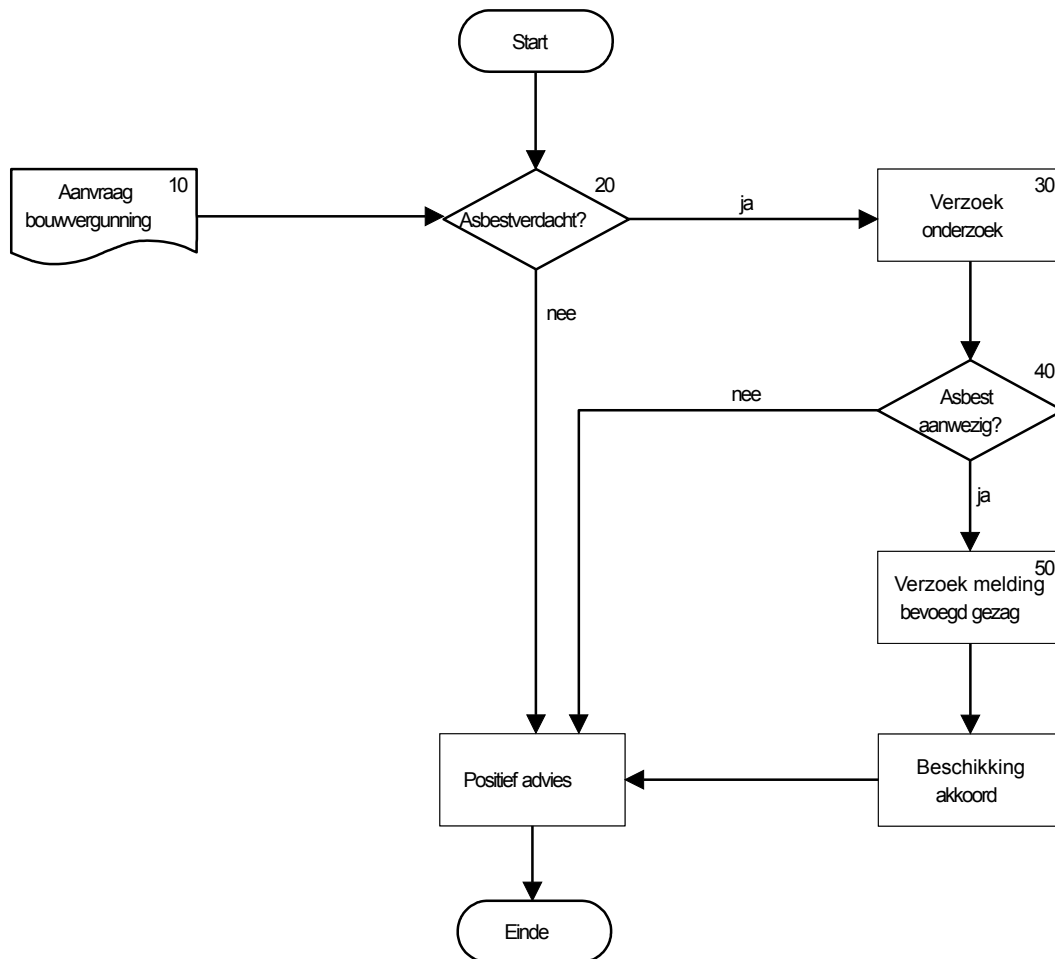
- Afhandelen van potentiële asbesthoudende gronden.
- Aanvraag omgevingsvergunning, indien een bouwwerk wordt gesloopt.
- Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden bij afhandeling.

Doel

- Transparant en éénvoudig verloop in de afhandeling van asbestverdachte gronden.
- Afbakening van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.
- Adequate interne en externe communicatie over dit thema.

Referenties

- Wet Bodembescherming.
- Besluit Uniforme Saneringen (BUS).
- Besluit Uitvoeringskwaliteit Bodembeheer.
- Circulaire bodemsanering 2006.
- Provinciaal beleid Asbest in bodem.
- Arbobesluit en de daaruit opgestelde CROW-leidraad 132 voor het werken met verontreinigde grond.
- NEN 5707 (Inspectie, monsterneming en analyse van asbest in bodem).
- NEN 5897 (Monsterneming en analyse van asbest in bouw- en sloopafval en puingranulaat).
- NTA 5727, Monsterneming en analyse van asbest in waterbodem en baggerspecie.
- Bouwverordening.

10	N.a.v. aanvraag omgevingsvergunning	<p>De aanvraag omgevingsvergunning wordt door VTH / REV ontvangen. Deze is verantwoordelijk voor de afhandeling van de aanvraag. Deze afdeling is verantwoordelijk voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het afhandelen van de aanvraag; - het inwinnen van advies omtrent de bodemgesteldheid op de betreffende locatie bij de ODRU. <p>In het kader van het verkrijgen van een omgevingsvergunning wordt een bodemonderzoek bijgeleverd door de aanvrager.</p>
20	Asbestverdacht	<p>De asbestverdachtheid wordt vastgesteld door VTH / REV (geadviseerd door de ODRU). Dit kan plaatsvinden op basis van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de bekendheid van handelingen en (bedrijfs)activiteiten, waardoor de bodem verontreinigd is met asbest; • het bijgeleverde bodemonderzoek NEN 5740; • reeds bestaande onderzoeken conform NEN 5707 en/of NEN 5897; • reeds bestaande onderzoeken conform NEN 5740 waaruit blijkt dat er puinhoudende bodem aanwezig is; <p>In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat alle puinhoudende bodem asbestverdacht is, indien het puin afkomstig is uit periode 1945-1993 en sterk puinhoudend is. Indien bij de beoordeling geen informatie beschikbaar is om de asbestverdachtheid vast te stellen dient een vooronderzoek plaats te vinden.</p> <p>De ODRU geeft, op grond van de verdachtheid, een schriftelijk positief of negatief advies aan VTH / REV.</p>
30	Verzoek onderzoek	<p>Indien de asbestverdachtheid is vastgesteld of als blijkt dat van de betreffende grond geen gegevens bekend zijn, wordt door middel van een verzoek tot het doen van onderzoek (conform NEN 5707 en/of NEN 5897) aanvullende informatie opgevraagd bij de aanvrager van de omgevingsvergunning. VTH / REV is verantwoordelijk voor het verzoek tot aanvullende informatie.</p>
40	Asbest aanwezig	<p>Het onderzoek bevestigt of ontzenuwt de asbestverdachtheid van de betreffende grond/ bodem. Indien het onderzoek aantoont dat geen asbest in de bodem aanwezig is, is er voor wat betreft asbest in de bodem geen belemmering voor het verlenen van de omgevingsvergunning en wordt een positief advies afgegeven door de ODRU.</p> <p>Bij de aanwezigheid van asbest in de bodem dient de aanvraag voor een omgevingsvergunning te worden aangehouden. Hiertoe verzorgt de ODRU de toetsing aan het geldende provinciale beleid of het landelijk beleid.</p>

50	Verzoek melding bevoegd gezag	Indien de bodem asbesthoudend is en de toegestane concentraties overschrijden, geeft de ODRU aan VTH / REV het advies om voorlopig geen omgevingsvergunning te verstrekken en zal de aanvrager hiervan op de hoogte stellen. Hierbij wordt het verzoek gedaan om het geval te melden bij het bevoegd gezag. Verdere afhandeling van het geval (in het kader van de Wet Bodembescherming) valt buiten de bevoegdheden van de gemeente. Het vervolgtraject zal door de ODRU worden gevolgd, totdat er een beschikking wordt afgegeven door het bevoegd gezag.
60	Beschikking akkoord?	Indien een beschikking van het bevoegd gezag wordt afgegeven, geeft de ODRU een positief advies aan VTH / REV voor het verlenen van een omgevingsvergunning (onder voorwaarden).
70	Communicatie Communicatiebureau van de Dienst Ondersteuning	De primaire verantwoordelijkheid voor communicatie ligt bij de eigenaar van de (water)bodem. Als deze in gebreke blijft, neemt de gemeente de communicatie naar de bewoners in de omgeving of de gebruikers van de (water)bodem over. Medewerkers van VTH / REV, de GG&GD, de brandweer en andere diensten geven relevante input voor de communicatie. Het tijdstip en de wijze van communiceren worden bepaald door behoefte en situatie (zie checklist communicatie).

P 050 Sloopmelding asbest

P 050 Sloopmelding asbest

Toepassingsgebied

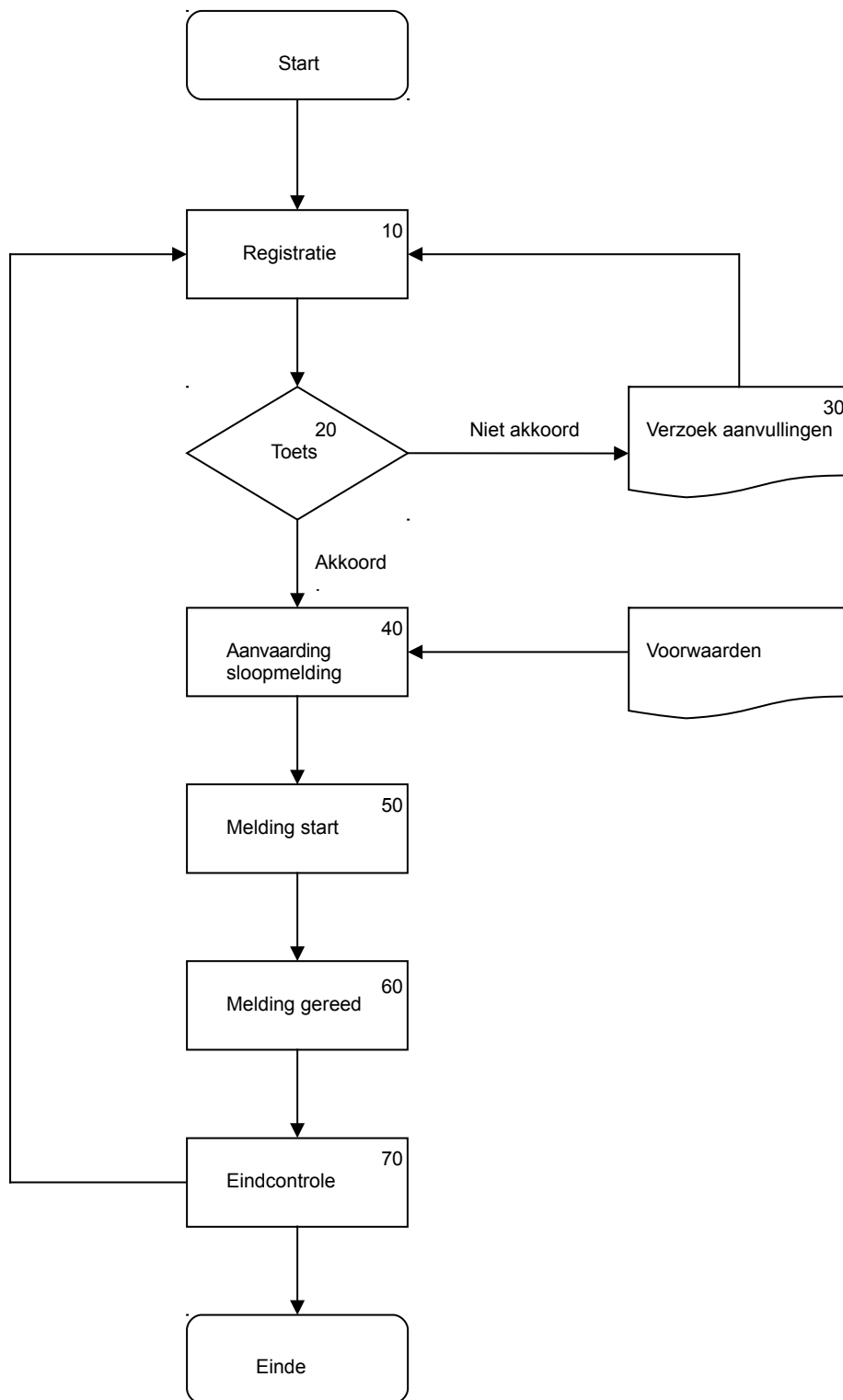
- Afhandeling sloopmeldingen asbest in bouwwerken en gebouwen. Procedures, checklists.
- Taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden.

Doel

- Transparant en éénduidig verloop in de beoordeling, afwikkeling en controle / handhaving van sloopmeldingen.
- Afbakening van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.
- Adequate interne en externe communicatie over dit thema.

Referenties

- Woningwet.
- Wet Milieubeheer Wm (VROM).
- Asbest-verwijderingsbesluit (VROM).
- Productenbesluit asbest (VROM).
- Arbobesluit inzake asbest (SZW).
- Bouwsluit 2012 (VROM).
- SC 540 (certificatieschema voor het SCA Procescertificaat Asbestinventarisatie).
- SC 530 (certificatieschema voor het SCA Procescertificaat asbest verwijderen).
- NEN 2939 (Bepaling van de concentratie aan respirabele asbestvezels in de lucht bij het werken met- of in de directe omgeving van asbest of asbesthoudende producten, met behulp van microscopische technieken).
- NEN 2990 (Eindcontrole na asbestverwijdering).
- NEN 2991 (Risicobeoordeling in- en rondom gebouwen of constructies waarin asbesthoudende materialen zijn verwerkt).
- Beschrijving van het adequate niveau gemeentelijke asbesttaken (Inspectie Leefomgeving en Transport).
- Handreiking sloop (ver. BWT Nederland).
- Informatieblad "asbest in het Bouwbesluit" (Min. van Infrastructuur en Milieu).
- Stroomschema sloopmelding procedure.

10	Registratie Administratief medewerk(st)er	Op de dag van ontvangst van de melding wordt deze (automatisch) geregistreerd in het gemeentelijk registratiesysteem, dit in verband met een adequate administratie en wettelijke termijnen.
20	Toets Uitvoering bouwplantoetser	<p>Beoordeling ontvankelijkheid van de sloopmelding asbest.</p> <p>Indien de sloopmelding niet voldoet aan de indieningsvereisten, wordt de melder schriftelijk medegedeeld: om aanvullende gegevens te leveren, of dat de melding niet wordt aanvaard/geaccepteerd en moet een nieuwe sloopmelding worden ingediend. Dit is aan de toetser. Zie verder zie 30.</p> <p>Indien de sloopmelding voldoet aan de indieningsvereisten, wordt de melder schriftelijk medegedeeld onder welke voorwaarden kan worden gestart met de sloopwerkzaamheden (zie 40)</p>
30	Verzoek aanvullingen /niet aanvaarden	<p>Indien de melder de gelegenheid krijgt de melding aan te vullen moet dat binnen een bepaalde termijn. De melding kan na aanvulling(en) ontvankelijk worden en verder worden afgehandeld.</p> <p>Indien de aanvraag niet voldoet aan de indieningsvereisten (of ondanks aanvulling(en) niet ontvankelijk is geworden), stuurt de gemeente een beschikking betreffende het niet aanvaarden/accepteren van de melding.</p>
40	Aanvaarding /acceptatie sloopmelding	<p>Indien de sloopmelding voldoet aan de indieningsvereisten, wordt de melder schriftelijk medegedeeld dat de sloopmelding is aanvaard. Aan deze mededeling worden nadere voorwaarden verbonden.</p> <p><i>Aandachtspunten:</i> De gemeente heeft vier weken om een melding af te handelen. In bepaalde gevallen heeft de gemeente (slechts) vijf dagen voor de afhandeling. De termijn van vijf dagen is voor reparatie- en mutatie werkzaamheden aan woningen of voor werkzaamheden door particulieren.</p> <p>Indien binnen de termijn van vier weken respectievelijk vijf dagen geen schriftelijke mededeling als voornoemd is verzonden, kan worden begonnen met de sloop-/asbestverwijdering. Bij het uitvoeren van genoemde activiteiten moet altijd worden voldaan aan de voorwaarden zoals vermeld in het Bouwbesluit en het Asbestverwijderingsbesluit.</p>

50	Melding start werk Melder/ Toezichthouder	<p>Het bevoegd gezag wordt ten minste twee werkdagen voor de feitelijke aanvang van de sloopwerkzaamheden, bedoeld in artikel 1.26 van het Bouwbesluit, schriftelijk van de aanvang van die werkzaamheden in kennis gesteld door diegene die de sloopwerkzaamheden gaat uitvoeren.</p> <p>Het meldingsdossier wordt overgedragen aan de betreffende toezichthouder. De controle(s) vindt plaats aan de hand van genoemd dossier, op basis van bestaande regelgeving, gemeentelijk beleid en bestaande protocollen.</p>
60	Melding gereed werk Melder	<p>Het bevoegd gezag wordt uiterlijk op de eerste werkdag na de dag van beëindiging van de sloopwerkzaamheden, bedoeld in voornoemd artikel 1.26 van de beëindiging van die werkzaamheden in kennis gesteld door degene die de werkzaamheden heeft uitgevoerd.</p> <p><i>Let op bij asbest:</i> Voor zover van toepassing verstrekt degene die de sloopwerkzaamheden heeft uitgevoerd het bevoegd gezag binnen twee weken na beëindiging van de werkzaamheden een afschrift van de resultaten van de eindbeoordeling, bedoeld in artikel 9, eerste en tweede lid, van het Asbestverwijderingsbesluit 2005. Het toezenden van een afschrift bij een zgn. buitensanering is niet verplicht. Er dient wel een eindverklaring van een visuele inspectie te worden opgesteld.</p>
70	Eindcontrole Toezichthouder	<p>Op verzoek van het bevoegd gezag overlegt degene die de sloopwerkzaamheden als bedoeld in artikel 1.26 van het Bouwbesluit heeft uitgevoerd, binnen een door het bevoegd gezag te bepalen termijn na beëindiging van de werkzaamheden, een opgave van de aard en de hoeveelheid van de bij de werkzaamheden vrijgekomen afvalstoffen en van de afvoerbepemming (stortingbonnen) van die stoffen.</p> <p>Hierna wordt het dossier afgesloten (registratie in het gemeentelijk registratiesysteem).</p>

P 070 Asbest bij incidenten en calamiteiten

P 070 Asbest bij incidenten en calamiteiten

** In geval van branden in combinatie met asbest wordt verwezen naar het Protocol Asbestbranden Veiligheidsregio Utrecht. Het Protocol Asbestbranden Veiligheidsregio Utrecht is als bijlage opgenomen in dit asbestprotocol. Aanpak van asbestbranden maken derhalve geen deel uit van procedure P 070.*

Toepassingsgebied

- Afhandeling aantreffen asbest bij incidenten en calamiteiten (maximaal de classificatie GRIP 1, bij GRIP 2 of hoger treden andere regelingen in werking).
- Asbesthoudende producten (geheel of gedeeltelijk).
- Procedurele afhandeling.
- Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

Doel

Ervoor zorgen dat bij incidenten en calamiteiten de verantwoordelijkheden en taakverdeling duidelijk zijn, zodat voortvarend wordt opgetreden. Ervoor zorgdragen dat adequaat wordt gecommuniceerd.

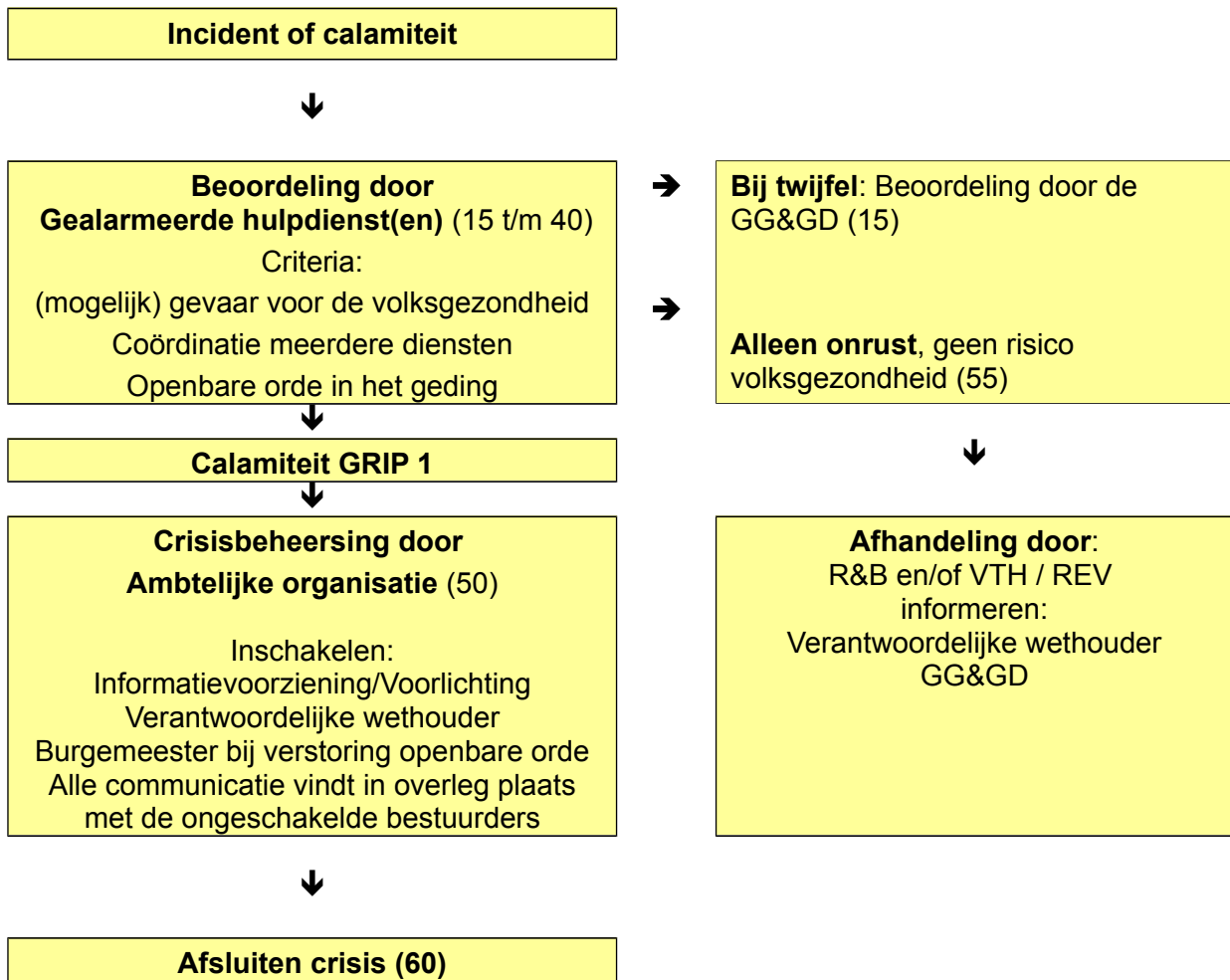
Referenties

- Asbestverwijderingsbesluit.
- Wet Bodembescherming.
- Woningwet.
- Gemeentewet.
- Plan van Aanpak Asbestbrand (www.rijksoverheid.nl).
- SC 540 (certificatieschema voor het SCA Procescertificaat Asbestinventarisatie).
- SC 530 (certificatieschema voor het SCA Procescertificaat asbestverwijderen).
- NEN 2990 (Eindcontrole na asbestverwijdering).
- NEN 2991 (Risicobeoordeling in- en rondom gebouwen of constructies waarin asbesthoudende materialen zijn verwerkt).
- NEN 5707 (Inspectie, monsterneming en analyse van asbest in de bodem).

Definitie incidenten en calamiteiten

Deze procedure spreekt over incidenten en calamiteiten waarbij asbest (zonder brand) aan de orde is. Deze procedure heeft betrekking op:

- Incidenten: onverwachte gebeurtenissen die geen (noemenswaardige) schade en/of letsel veroorzaken, maar door de aanwezigheid van asbest, een onverwijde aanpak van de gemeente vragen (zoals het aantreffen van asbesthoudend materiaal in de openbare ruimte).
- Calamiteiten: onverwachte gebeurtenissen die schade en/of letsel veroorzaken en waarbij coördinatie noodzakelijk is van activiteiten van verschillende gemeentelijke en regionale diensten (bijvoorbeeld bij het instorten van een gebouw).
- Gebeurtenissen die een directe aanpak vragen, waarbij geen andere gemeentelijke afdeling aanwijsbaar en/of bereikbaar is (denk aan het optreden van rampsituaties).

10	Melding	<p>Een melding van een incident of calamiteit zal in de regel binnenkomen via:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Derden; woningcorporatie, bedrijf of particulier; - De eerste uitrukkende diensten (brandweer, politie). Deze zullen in de regel direct contact zoeken met de gemeente (in geval van een brand of explosie) en/of VTH / REV. <p>Buiten kantoortijden zal een incident of calamiteit worden afgehandeld door de opgeroepen hulpdienst(en) en kan, afhankelijk van de noodzaak, de burgemeester, gemeente secretaris en/of adviseur crisisbeheersing worden geïnformeerd.</p> <p>De opgeroepen hulpdienst(en) is de eerst verantwoordelijke instantie, die namens de gemeente ter plaatse opereert en beoordeelt of er sprake is van een crisis, onrust of geen van beiden. De beoordeling geschiedt in een drietal stappen (15 t/m 45).</p> <p>Als er geen sprake is van een crisis of onrust, dan volgt afhandeling volgens de reguliere werkprocessen.</p>
15	(Mogelijk) gevaar	<p>In een aparte bijlage (in welke situaties vormt asbest een gevaar voor omwonenden en/of bewoners?) is uitgewerkt in welke situaties er (mogelijk) sprake is van gevaar voor de volksgezondheid, en in welke (meestal) niet. Elke situatie moet apart worden beoordeeld, de bijlage is hierbij slechts een hulpmiddel. In geval van twijfel is het is ter beoordeling van de unit MMK van de GG&GD Midden-Nederland of er sprake is van (mogelijk) gevaar voor de volksgezondheid. Als uit de beoordeling volgt dat er sprake is van (mogelijk) gevaar voor de volksgezondheid, dan is in deze systematiek sprake van een crisis. → 50</p>
20	Coördinatie meerdere diensten noodzakelijk?	<p>Indien er coördinatie noodzakelijk is tussen de verschillende gemeentelijke of externe diensten, blijft er sprake van een crisis. De gemeentesecretaris, geadviseerd door de adviseur crisisbeheersing, coördineert hierbij alle beheersmatige activiteiten en maakt gebruik van de gemeentelijke - en externe - diensten en sectoren. → 50</p>
30	Openbare orde in geding en onverwijld aanpak noodzakelijk?	<p>Indien de openbare orde in het geding is en er is onverwijld aanpak noodzakelijk, blijft tevens sprake van een crisis en coördineert de gemeentesecretaris, geadviseerd door de adviseur crisisbeheersing, alle beheersmatige activiteiten en maakt gebruik van de gemeentelijke - en externe - diensten en sectoren. → 50</p>

35	Alleen onrust?	Onrust kan ontstaan wanneer mensen (door eigen waarneming of via anderen) kennisnemen van asbestverwijdering, zoals bij het zien van 'mannen in witte pakken' in of rond een gebouw. Het ontstaan van onrust in situaties waarin asbest vakkundig en volgens de regels wordt verwijderd, is vaak het gevolg van een falende communicatie. Afhandeling onrust. → 55
40	Eén afdeling aanwijsbaar?	<p>Indien het niet mogelijk is om de situatie door één afdeling/dienst aan te sturen, blijft er sprake van een crisis waarbij coördinatie noodzakelijk blijft. → 55</p> <p>In het geval dat de situatie procedureel door één afdeling kan worden behandeld, kan het geheel aan die afdeling worden toegewezen door de gemeentesecretaris. Daarbij wordt de verantwoordelijkheid aan deze afdeling overgedragen.</p> <p>Als voorbeeld kan worden genoemd het aantreffen van asbest langs de openbare weg. Hiervoor is procedure P 10 beschikbaar. Dit geval kan volgens die procedure worden afgehandeld.</p>
50	Calamiteit afhandeling	<p>Bij de calamiteitafhandeling is de gemeentesecretaris namens burgemeester en wethouders (de burgemeester heeft het opperbevel en is verantwoordelijk) verantwoordelijk voor de beheersing van de praktische kant van de crisis. Indien sprake is van (mogelijk) gevaar voor de volksgezondheid, wordt de wethouder met Volksgezondheid in de portefeuille ingeschakeld. Deze is altijd eindverantwoordelijk voor de communicatie naar bewoners over de gezondheidsaspecten. Indien de openbare orde in het geding is, wordt de burgemeester ingeschakeld. In alle overige situaties wordt de wethouder met milieu in de portefeuille ingeschakeld. Aan het begin van de crisisafhandeling wordt dus altijd minstens één bestuurder als eindverantwoordelijke ingeschakeld. Andere betrokken bestuurders worden geïnformeerd. De gemeentesecretaris maakt hierbij gebruik van de volgende gemeentelijke afdelingen/diensten en aannemers:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milieugezondheidskundige expertise: risicobeoordeling door de unit MMK van de GG&GD Midden-Nederland. De unit MMK kan zich op zijn beurt laten bijstaan met de tweedelijns expertise van de GGD Amsterdam. • VTH / REV (deskundigheid en inhoudelijke verantwoordelijkheid), in het geval er sprake is van bouwkundige aspecten (constructief, binnenluchtkwaliteit); • Eerste lijn: VTH / REV, ODRU (deskundigheid en inhoudelijke verantwoordelijkheid), in het geval er sprake is van milieutechnische aspecten, zoals bodem, lucht en reststoffen;

		<ul style="list-style-type: none"> • De R&B / BOR (openbaar gebied) • Diensten voor openbare orde (politie); • Aannemers voor opruiming in het kader van beheersing. <p>De C&P/Voorlichting zorgt voor de communicatie met bewoners/omwonenden → 140.</p>
55	Afhandelen onrust	De gemeentesecretaris, geadviseerd door de adviseur crisisbeheersing, stuurt dit aan. Hierbij betreft de gemeentesecretaris in ieder geval de VTH / REV, de GG&GD en eventueel andere diensten. Voor communicatie met burgers/omwonenden wordt Informatievoorziening/Voorlichting ingeschakeld.
60	Afsluiting crisis	<p>Een crisis wordt afgesloten, zodra de eerste bestrijdingsfase is afgesloten en wanneer geen verdere coördinatie noodzakelijk is. Na afsluiting van de crisis is het:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niet meer noodzakelijk de bestrijdende diensten te coördineren; • mogelijk het geval over te dragen naar één dienst/afdeling. <p>Het is niet noodzakelijk onverwijld actie te ondernemen, de vervolgacties kunnen enige tijd op zich laten wachten (beheersmaatregelen zijn genomen).</p> <p>De communicatie met bewoners/omwonenden is een belangrijk onderdeel van deze fase, omdat het eindplaatje nu vaak bekend is (zie onder punt 140). In deze fase kunnen vragen worden beantwoord als “heb ik risico gelopen door toedoen van het incident/calamiteit”.</p>
70	Overdracht afdeling	Bij de overdracht naar een afdeling wordt de zaak na de bestrijding overgedragen aan de VTH / REV. De primaire taak hiertoe ligt bij de gemeentesecretaris. Onder stappen 80 t/m 130 wordt de overdrachtwijze nader toegelicht. De gemeentesecretaris draagt alle noodzakelijke informatie over aan de betreffende afdeling, inclusief onderliggende stukken en rapportages.
75	Afspraken	Binnen de gemeente zijn afspraken gemaakt over hoe te handelen asbestincidenten en - calamiteiten, ook buiten kantooruren. De afspraken omvatten alarmerings-afspraken, opdrachtverstrekking voor opruiming, toezicht en juridische aspecten. De VTH / REV is verantwoordelijk voor het up-to-date houden van dit protocol.

80	Gebouw van een derde	<p>Is de achterblijvende situatie een gebouw van een derde, wordt het geval overgedragen aan de VTH / REV die toezicht houdt op de activiteiten van en de te nemen maatregelen door de eigenaar.</p> <p>Aandachtspunt:</p> <p>Voorafgaande aan de opruimwerkzaamheden wordt op grond van het Asbestverwijderingsbesluit, asbestinventarisatie rapport conform de SC 540 vervaardigd.</p> <p>Het inventarisatie rapport stelt zowel de aanwezigheid van asbesthoudend materiaal in het (restant) gebouw vast, als het eventuele verspreidingsgebied in de omgeving van het gebouw. Verwijdering van asbesthoudende restanten vindt plaats na een hiertoe verstrekte goedkeuring door de VTH / REV. Indien er gevaar is voor emissie/verspreiding, dient direct te worden gesaneerd.</p>
90	Gemeentelijk gebouw	<p>Is de achterblijvende situatie een gebouw van de gemeente, dan wordt het geval overgedragen aan Vastgoed / REV. Deze zal als eigenaar maatregelen treffen om de mogelijk aanwezige asbestproducten te verwijderen (zie aandachtspunt bij 80). Hierbij kan de VTH / REV ondersteunen en adviseren.</p>
100	Bodem van derde	<p>Is de achterblijvende situatie een asbestverontreiniging van de bodem van derden, dan wordt het geval overgedragen aan de VTH / REV. Deze afdeling heeft hierbij een toezichthoudende taak, waarbij procedure P030 richtinggevend is.</p>
110	Gemeentelijke bodem	<p>Is de achterblijvende situatie een asbestverontreiniging van gemeentelijke bodem, dan wordt het geval overgedragen aan de Vastgoed / BOR. Deze treedt hierbij als eigenaar op en treft maatregelen om de situatie op te lossen. VTH / REV kan hierbij betrokken worden voor ondersteuning en advies. Procedure P030 is hierbij richtinggevend.</p>
120	Openbare ruimte	<p>Indien er een restverontreiniging aanwezig is binnen de openbare ruimte, dan wordt volgens procedure P010 gehandeld. Hierbij is de VTH / REV eerste aanspreekpunt.</p>
130	Overige situaties	<p>Bij overige situaties die niet in deze procedure zijn omschreven, is de VTH / REV verantwoordelijk voor de afhandeling.</p>

<p>140</p>	<p>Communicatie Communicatiebureau van de Dienst Ondersteuning</p>	<p>De C&P/Voorlichting biedt bijstand in communicatie naar de bewoners in de omgeving of huurders/gebruikers. Medewerkers van de VTH / REV, de GG&GD, de brandweer en andere diensten geven relevante input voor de communicatie.</p> <p>Het tijdstip en de wijze van communiceren worden bepaald door behoefte en situatie (zie checklist communicatie). In het geval van incidenten en calamiteiten zal dit zo kort mogelijk na het ontstaan ervan zijn en tot doel hebben belanghebbenden (bijv. omwonenden) te informeren.</p> <p>Voordat met omwonenden/bewoners wordt gecommuniceerd, moet afstemming hebben plaatsgevonden met de wethouder met Volksgezondheid in de portefeuille. Deze afstemming betreft onder andere de wijze van communicatie (wijkbericht, inloopspreekuur, bewonersavond of andere vorm) en de vraag of de aanwezigheid van de wethouder bij een eventuele bewonersavond gewenst is.</p>
-------------------	--	--

P 090 Beheer van asbestprocedures

P 090 Beheer van asbestprocedures

Toepassingsgebied

- Beheer en onderhoud aan de asbestprocedures op grond van wet- en regelgeving en werkbaarheid van de procedures.
- Procedurele afhandeling.
- Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

Doel

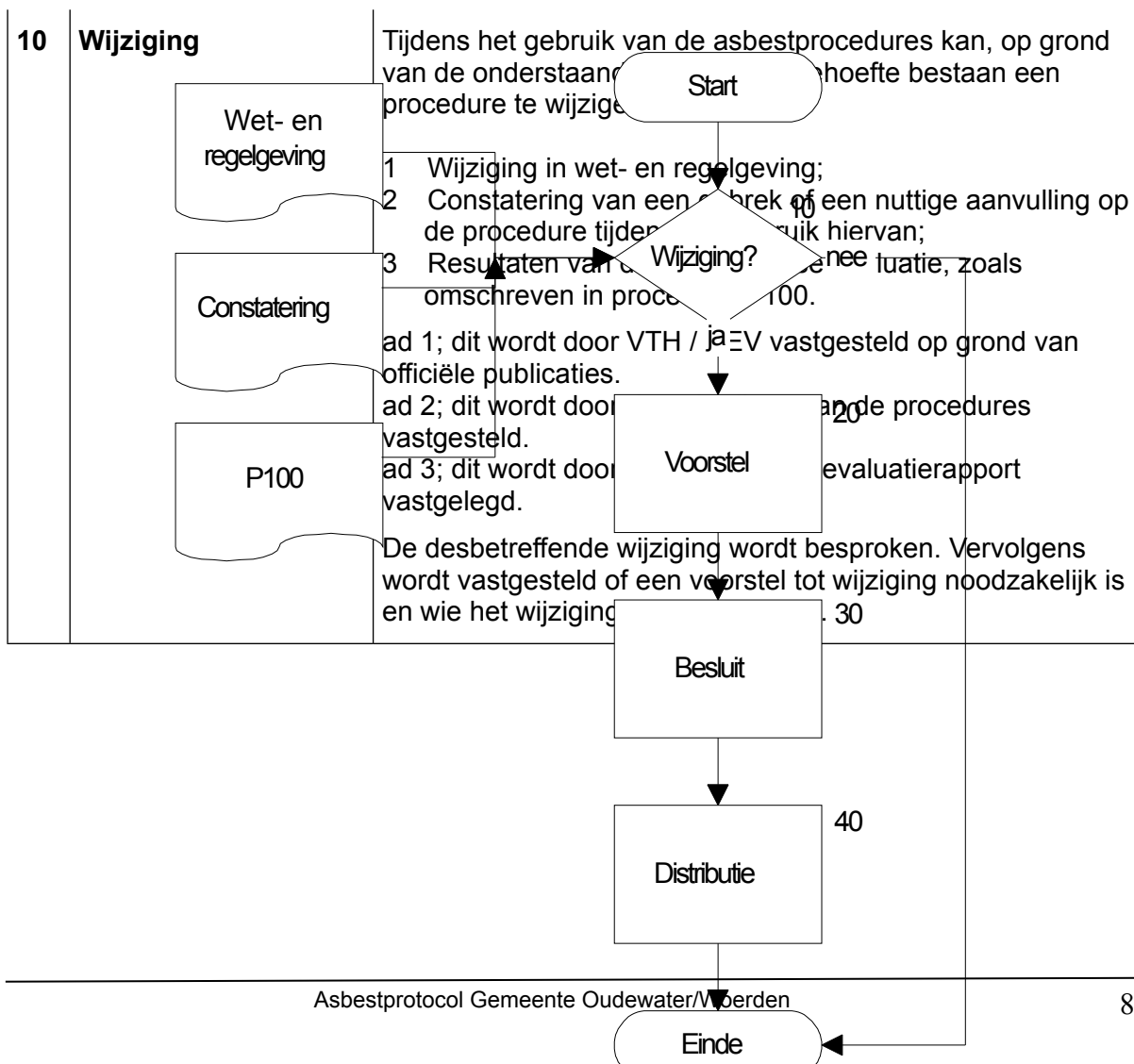
Ervoor zorgen dat het beheer op een adequate wijze plaatsvindt, waardoor de betreffende procedures voldoen aan de geldende wet- en regelgeving.

Referenties

Alle bestaande asbestprocedures (P010 t/m P070).

Definitie beheer van asbestprocedures

Deze procedure behandelt de handelwijze in het kader van het beheer van de asbestprocedures. Het beheer bestaat uit wijzigen van de procedures op grond van wijzigingen in wet- en regelgeving, constatering bij het gebruik van de procedures en resultaten van de jaarlijkse verificatie en evaluatie (P100).

20	Voorstel	<p>Er wordt een voorstel tot een wijziging opgesteld en behandeld in het overleg binnen de desbetreffende afdeling. Het voorstel wordt tevens voorgelegd bij afdelingen die eveneens invloed hebben op of belang hebben bij de betreffende procedure.</p> <p>In het geval het voorstel invloed heeft op het gemeentelijk beleid aangaande asbest, zal een voorstel opgesteld worden ten behoeve van de gemeenteraad.</p>
30	Besluit	<p>Het besluit aangaande het voorstel wordt vastgelegd, waarin de gewijzigde procedure als bijlage is opgenomen.</p>
40	Distributie Uitvoering	<p>Het besluit inclusief de gewijzigde procedure wordt gedistribueerd naar alle bezitters van het asbestprotocol.</p> <p>VTH / REV zijn beheerder en verantwoordelijk voor het beheer (wijzigingen/updates) van het asbestprotocol.</p>

P 100 Verificatie en evaluatie asbestprotocol

P 100 Verificatie en evaluatie asbestprotocol

Toepassingsgebied

- Verificatie en evaluatie.
- Asbestprotocol en onderliggende gemeentelijke procedures.

Doel

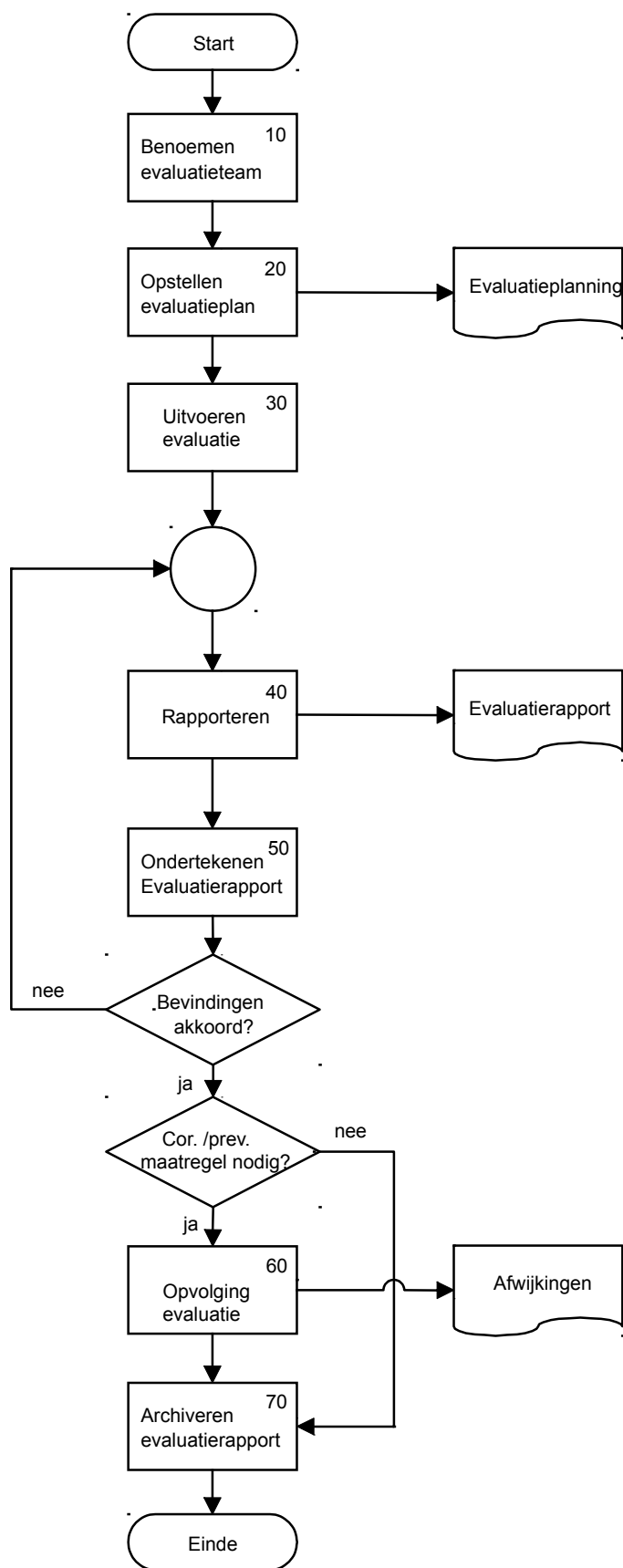
- Het toetsen van de naleving van de asbestprocedures.
- Het continu verbeteren van de verschillende asbestprocedures.

Referenties

Asbestprocedures P10 t/m P70.
Evaluatierapport.
Evaluatieplanning.

Noot

Ten behoeve van het beheer van de asbestprocedures binnen de verantwoordelijke afdeling, wordt verwezen naar P90. Het doel van P90 is het vastleggen van de werkwijze bij het bijstellen van procedures op grond van wet- en regelgeving, aanpassing formulieren en teksten. P100 betreft enkel verificatie op naleving en vaststellen van de betreffende procedures. Vanuit de verificatie kunnen voorstellen komen om de procedure te wijzigen.

10	Benoemen evaluatieteam	VTH / REV stelt als beheerder een evaluatieteam samen, bestaande uit minimaal één medewerker van elke gemeente.
20	Opstellen evaluatieplan	<p>Het evaluatieteam stelt een evaluatieplan op. Hierin zijn aangegeven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het toepassingsgebied • de procedure(s) • geplande data • te toetsing projecten <p>Uitgangspunt is dat minimaal eenmaal per jaar uit beide gemeenten een in dat jaar voorgekomen asbestcase wordt geëvalueerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij voorkeur in de opvolgende jaren verschillende cases beschouwen, en wel zodat de verschillende procedures (P10 t/m P90) in de loop der tijd aan bod komen. • Het evaluatieplan dient vooraf te worden goedgekeurd door de beheerder. • Het evaluatieteam stelt de betrokken personen op de hoogte van het te houden evaluatieonderzoek.
30	Uitvoeren evaluatie	Het evaluatieteam gebruikt bij de uitvoering van de evaluatie de aanwezige procedures en toetst de naleving hiervan. Hierbij worden de rapporten van eerder gehouden evaluaties gebruikt en gecontroleerd op status. <i>Signaleer tekortkomingen op grond van objectieve feiten.</i> Doe hierbij geen aanbevelingen voor het oplossen van tekortkomingen. De tekortkomingen worden gezamenlijk vastgesteld met de bij het evaluatieonderzoek betrokken personen.
40	Rapporteren	Het evaluatieteam rapporteert middels een evaluatierapport. De bij het evaluatierapport betrokken personen worden in staat gesteld te reageren op de bevindingen in dit rapport
50	Ondertekening	Het definitieve rapport wordt ter akkoord ondertekend door de beheerder en aangeboden aan de leiding van de afdelingen VTH / REV.

60	Opvolging evaluatie	<p>De leiding het evaluatierapport naar leidinggevenden van de betreffende afdelingen. Alle tekortkomingen (en status opvolging) worden bijgehouden in een afwijkingsoverzicht.</p> <p>De beheerder neemt corrigerende/preventieve maatregelen in overleg met betreffende leidinggevende, genoteerd op een afwijkingsrapport. Deze bestaan uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bijstellen van de asbestprocedure, waardoor voorkomen wordt dat de afwijking wederom plaatsvindt; • corrigerende maatregel richting betrokkenen (intern en/of extern) door middel van een schrijven; • overleg met van de betrokkenen. <p>De maatregelen die invloed hebben op de betreffende procedure(s), worden volgens P90 (beheer asbestprocedures) afgehandeld.</p>
70	Archiveren	De beheerder zorgt er voor dat het rapport en het afwijkingsoverzicht worden gearchiveerd.

Bijlage 2: Belangrijke telefoonnummers

Intern:

Gemeente Oudewater:

REV / gemeente			0348 - 566 999
Toezicht en Handhaving			0348 - 566 999
Hoofd REV (Floris)			0348 - 566 930
Handhavingsjurist (Peter)			0348 - 566 939
Openbare orde en veiligheid (Marjolein)			0348 - 566 971
Meldpunt Gemeente Oudewater			0348 - 566 995
Stads erf Oudewater			0348 - 566 945
Peter Trommelen (i.v.m. EcoLoss Project BV)	06 - 11649338	of	0348 - 566 940

Gemeente Woerden:

Omgevingsloket (meldpunt)			0348 - 140 348
Stads erf (meldpunt)			0348 - 428 222
Communicatie (C&P)	0348 - 428 827	of	06 - 54234436
Vergunningen Toezicht en Handhaving			
Teammanager	0348 - 428 683	of	06 - 20094773
Handhaving			0348 - 428 378
Toezicht	0348 - 428 630	of	06 - 20094925

Extern:

Brandweer Meldkamer 030 - 2587 545
Politie Meldkamer 030 - 2587 540
Politiemilieudienst 0900 - 8844
Voor eventuele spoedeisende klachten. Politiemilieudienst kan eveneens optreden tegen overtredingen van de milieuregelgeving

Omgevingsdienst regio Utrecht (klachten of meldingen 24 uur per dag) 0346 - 260 600
Regionaal Milieu Team, Politie regio Utrecht, asbest deskundigen (onder kantoortijden)
Kees Rietveld 033-4689435 (06-10898067)
Jan Kees den Engelsman 030-6591519 (06-53461546)
Frans Mulder 0346-593785 (06-53849476)

Milieuklachtentelefoon provincie Utrecht 0800 - 022 5510
(Calamiteiten in de avonden of tijdens de weekwisseling)

GGD Midden-Nederland (e-mail: mmk@ggdmn.nl) 030 - 6086 086
Arbeidsinspectie (ook buiten kantoortijden) 0800 - 2700 000
Inspectie Leefomgeving en Transport, meldpunt per e-mail: postbus.vimeldpunt@ilent.nl
(voorheen VROM-inspectie, nummer ILT voor nadere informatie 088 - 4890 000)

Onderzoekslaboratorium (erkenning door RvA):

Labonderzoek (monsters zelf aanleveren of laten nemen)
AA&C Analyse, Goudsestraatweg 2, 3421 GJ Oudewater 0348 - 460 837
(dag en nacht) Contactpersoon: de heer Scheeve, 06-53818059
Let op: de erkenning van AA&C door RvA is beëindigd per 1 september 2011, ze werken samen met Sanitas Inspecties & Analyse B.V te Barendrecht (erkend door RvA)

(Mobiel) labonderzoek incl. monstername (op locatie of monsters zelf aanleveren):
Amos Milieutechniek B.V., Uraniumweg 27e, 3542 AK Utrecht 030 - 2412425
(dag en nacht) Eventueel bellen de heer Mokhtar Aadou 06 - 11179570

Labonderzoek (monsters toesturen):
IC Laboratoriumservices B.V., Amersfoortseweg 24-e, 3951 LB Maarn 0343 - 439455
Monsters toesturen per post (niet op locatie), contactpersoon: de heer Rob van de Velde

Verwijderaars (geen monstername):

Van den Hadelkamp, Elzenweg 27, 3421 TT Oudewater 0348 - 564 565
Ook voor terreinafzettingen (dag en nacht), contactpersonen:
Philip v.d. Hadelkamp 06 - 532 453 81 (bij calamiteit privé: 564319, of compagnon 565956)
Niek v.d. Hadelkamp 06 - 22 800 712 of een DTA 06-204 07 784

Anton van Dijk, Klompenmakersweg 5, 3440 AG Woerden 0348 - 421 850
Contactpersoon: Peter van der Graaf (dag en nacht) 06 - 433 691 14

Bijlage 3: Organogrammen

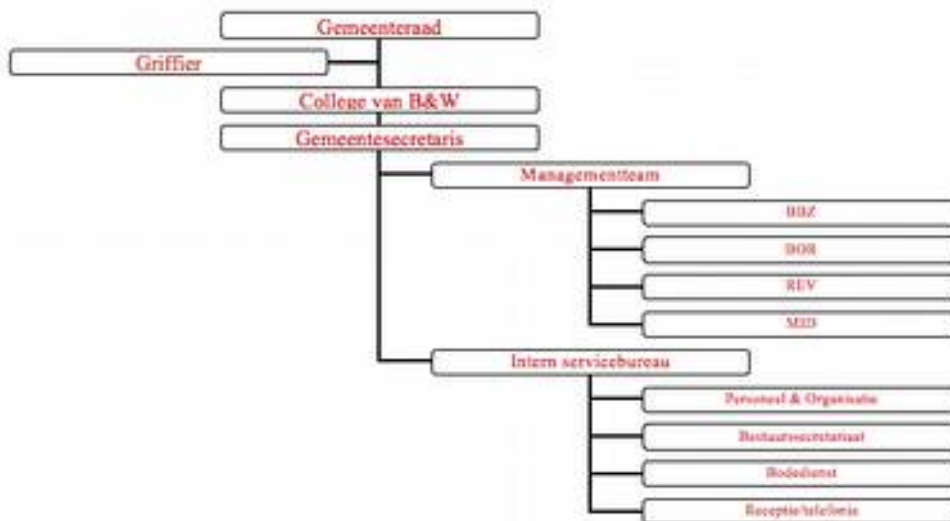

Organogram gemeente Oudewater

Structuur organisatie

Een organogram geeft de structuur weer van de gemeente Oudewater als organisatie. U kunt in één oogopslag zien hoeveel verschillende sectoren er zijn binnen de organisatie en in welke hiërarchische verhoudingen sectoren en medewerkers ten opzichte van elkaar staan.

Organogram gemeente Oudewater

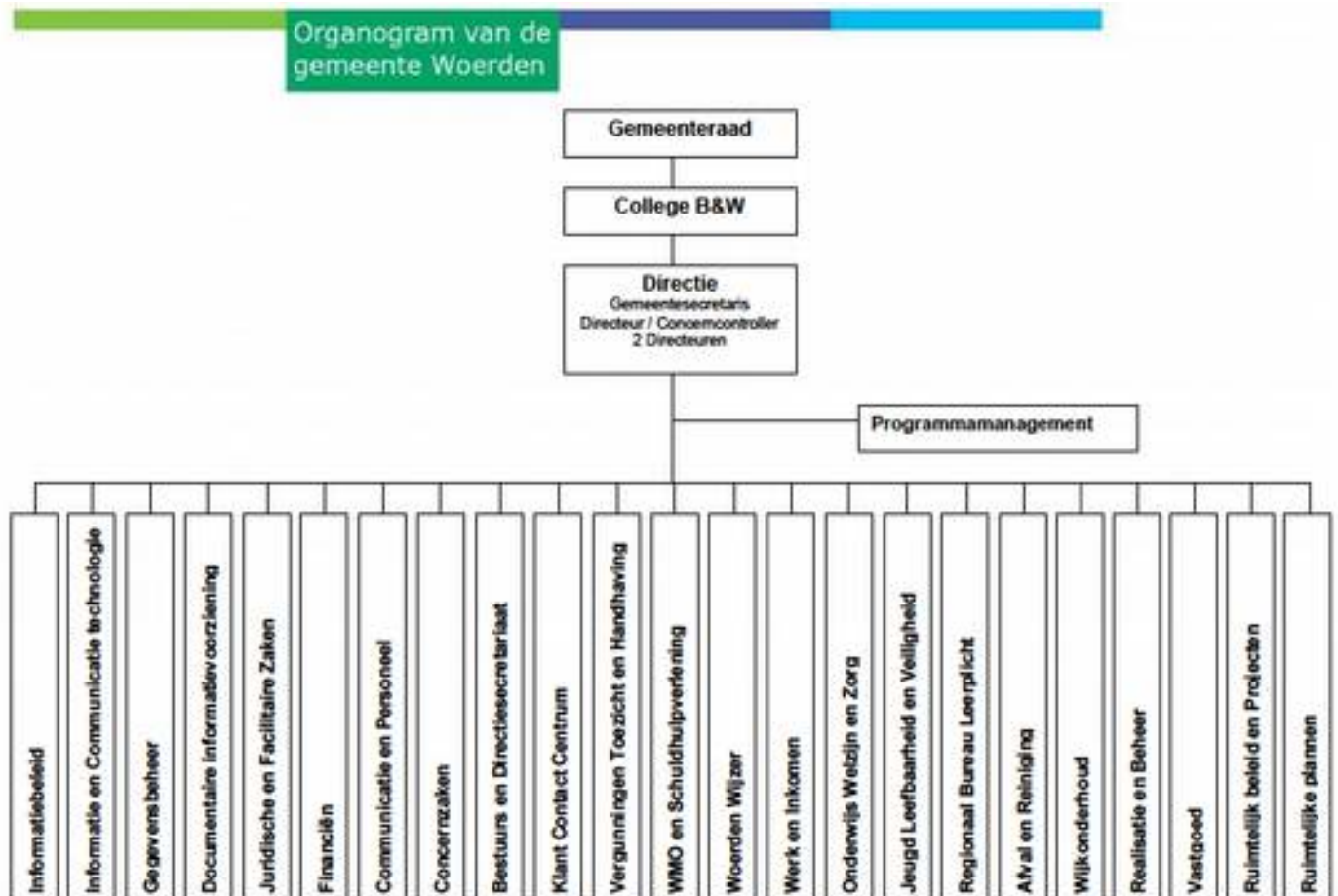
Uitleg organogram

Er zijn 4 sectoren binnen de organisatie: Bestuur en Bewonerszaken, Beheer Openbare Ruimte, Ruimtelijke Ontwikkeling, Economische zaken en Volkshuisvesting en tot slot, Middelen. Deze 4 sectoren worden aangestuurd door het Management Team. De gemeentesecretaris is onderdeel van dit Management Team en is hoofd van de hele ambtelijke organisatie. De 4 sectoren en het intern servicebureau vallen onder zijn hoede. Het intern servicebureau bestaat uit Personeel & Organisatie, de Bodedienst, het Bestuurssecretariaat en de Receptie/telefonie.

De griffier valt rechtstreeks onder de gemeenteraad.

De gemeentesecretaris is secretaris van het college van B en W. Het college vormt het dagelijks bestuur van de gemeente Oudewater. Zij voert besluiten uit die door de gemeenteraad zijn genomen. De gemeenteraad controleert vervolgens of het college van B en W de besluiten goed uitvoert. Via de griffier kan de gemeenteraad contact opnemen met ambtenaren.

Organogram gemeente Woerden

Bijlage 4: In welke situaties vormt asbest een gevaar voor omwonenden en/of bewoners?

Hieronder zijn kort drie situaties beschreven, die in de praktijk vaak voorkomen.

Asbest in de bodem

Asbest in de bodem van een bepaald terrein vormt eigenlijk nooit een gevaar voor omwonenden. Gebruikers van het terrein kunnen wel zijn blootgesteld maar deze blootstelling levert vaak geen relevante risico's. In geval van onrust over asbest in de bodem is er dus vrijwel nooit sprake van een risico voor de volksgezondheid.

Asbest bij sloop en renovatie

Omwonenden van panden waar asbest op deskundige wijze wordt verwijderd, lopen geen risico, omdat er geen blootstelling is. Ook wanneer er mogelijk wel sprake is van blootstelling van omwonenden (bijvoorbeeld omdat er wordt gesloopt zonder dat de aannemer op de hoogte is dat er asbest in het gebouw aanwezig is), zal in veel gevallen (maar niet per definitie in alle gevallen) geen sprake zijn van een relevant risico. Bewoners die zelf (zonder dat te weten) asbesthoudend materiaal hebben bewerkt en hierdoor zijn blootgesteld aan asbest, lopen daardoor een risico, maar dit is sterk afhankelijk van de duur en de frequentie, de aard van het materiaal en de bewerking.

Branden waarbij asbest in het spel is

Omwonenden die geen rook hebben ingeademd zullen niet zijn blootgesteld aan respirabele vezels. Inademen van rook kan goeddeels worden voorkomen door ramen en deuren gesloten te houden of door evacuatie van omwonenden. In de praktijk zullen politie en brandweer panden die dicht bij een brandhaard staan ontruimen en voor het verder weg gelegen benedenwinds gebied (minder dichte rook) adviseren om ramen en deuren te sluiten. Branden waarbij asbest in het spel is, zullen in de regel ook leiden tot verspreiding van asbestdeeltjes (flinters) in de omgeving. Wanneer het besmette terrein wordt afgezet wordt voorkomen dat omwonenden worden blootgesteld door het 'binnenlopen' van asbestbevattend materiaal of door stuklopen of –rijden van asbestdeeltjes. In geval van asbestbrand kan er sprake zijn van reële risico's. De risicobeoordeling bij asbestbrand is in handen van de AGS-B (Adviseur Gevaarlijke Stoffen van de brandweer).

Bijlage 5: Checklist communicatie

Criteria	Actie	Communicatie-adviseur inschakelen	Informereren actiecentrum crisis-communicatie	Wijkbericht opstellen en verspreiden	Bewonersavond organiseren	Informatie op website plaatsen	Persbericht opstellen	Centraal telefoon-nummer voor vragen inschakelen
Werzaamheden niet zichtbaar	X							
Werzaamheden zichtbaar, geen verspreiding, geen signalen van bewoners of journalisten								
Werzaamheden zichtbaar, geen verspreiding, wel signalen van bewoners, geen journalisten		X		X	Afhankelijk van onrust	Afhankelijk van onrust		
Werzaamheden zichtbaar, geen verspreiding, wel signalen van bewoners en journalisten		X	X	X	Afhankelijk van onrust	Afhankelijk van onrust	Afhankelijk van onrust	Afhankelijk van onrust
Verspreiding		X	X	X	X	X	X	X

Bijlage 6: Protocol Asbestbranden Veiligheidsregio Utrecht